

ČTVRTEK 22. SRPNA

1,30 hod. Skončila schůze části členů ÚV KSČ v hotelu Praha.

/OS/

Zpráva M.Vaculíka o průběhu zasedání části ÚV KSČ v hotelu Praha, přednesená na XIV.mimořádném sjezdu KSČ:

21.srpna se sešlo odpoledne v hotelu Praha 22 členů ÚV, několik dalších se dostavilo v průběhu jednání. Večer přišli na zasedání pod ochranou zbraní okupantů Kolder, Indra, Biřák a Barbírek. Přítomnost sovětských důstojníků změnila předchozí postoj některých členů ÚV. Jasnými kolaboranty se ukázali Mestek, V.Nový, Jakeš, Indra a Kolder. K nim se přiřadil i Piller: žádal, aby ÚV přijal usnesení, v němž by nesouhlasil se svoláním mimořádného XIV.sjezdu - který by prý zostřil situaci. Piller žádal, aby delegáti byli posláni do krajů a okrese a uklidňovali napětí.

Přes přítomnost okupačních důstojníků nemohl nikdo z členů ÚV potvrdit, že by někdo neb některý československý orgán žádal o zásah a okupaci země ozbrojenými silami signatářů Varšavského dopisu.

Teprve před půlnocí 20.srpna dostalo předsednictvo ÚV KSČ dopis ÚV KSSS, v němž byla československá strana obviňována nedodržením dohod z Čierné a Bratislavy. Československo prý nezastavilo polemiku, kampaň proti signatářům Varšavského dopisu se prý naopak stupňovala /organizováním "výstřelků" na Staroměstském náměstí a před budovou ÚV KSČ, stejně jako podpisovou kampaní proti Lidovým milicím/ a vedení strany prý dovolilo tisku, rozhlasu a televizi, aby se zastaly generála Prchlíka a

jeho spolupracovníků. V dopise byl také ostře kritizován Čestmír Císař jako tajemník odpovědný za činnost čs. komunikačních prostředků.

Vedení naší strany, stejně jako předseda československé vlády inž.Černík, se tedy o úmyslech KSSS dověděl ve chvíli, kdy už okupační jednotky překročily naše výsostné hranice.

Zasedání ÚV, jehož se zúčastnila asi třetina jeho členů, přijalo 21.srpna komuniké. V komuniké se podporuje zejména ta část prohlášení předsednictva ÚV KSČ vyzývající ke klidu, rozvaze a pořádku. Dále zasedání třetínového ÚV potvrdilo, že nepřipustí návrat do předlednových poměrů a vzalo za základ další činnosti strany akční program. V závěru komuniké vyzývá k navazování kontaktů s veliteli okupačních jednotek. Komuniké vzalo, jak řekl M.Vaculík, okupaci Československa jako realitu, nevzalo však na vědomí druhou skutečnost - pobouření a jasný nesouhlas československého obyvatelstva s postupem signatářů Varšavského dopisu.

Kromě přijatého komuniké byly dálkopisně zaslány krajským výborům strany směrnice, které však zasedání třetínového ÚV neznalo. V těchto směrnících, ostře se rozcházejících se smyslem komuniké, se ve skutečnosti dávaly příkazy ke kolaboraci s okupanty.

/Mladá fronta, 23.8.1968/

Leták n.p. Polygrafia Praha 2

Kdo mluví za národ?

V noci jsme slyšeli, že 4 nejmenovaní soudruzi, členové ÚV KSČ a revizní komise, se obracejí na krajské výbory strany a žádají zahájení jednání s okupačními jednotkami. Těch, kteří se v době nejistoty, ale pro národ

životně důležité, zdráhají udat svá jména pod oficiální prohlášení, by se našlo možná více. Je to však projev obavy z toho, že budou národem odsouzeni jako zrádci, kteří svým jednáním nabádají národ ke zradě. Ke zradě vytýčených cílů a zapomenutí na s. Dubčeka a ostatní představitele strany. Ke zradě těch, kteří celým svým srdcem a duší dávají vše pro blaho společných zájmů občanů našeho státu a neváhají pro tuto spravedlivou věc položit i život.

Již dříve jsme u s. Biláka, Koldera, Barbírka a Indry měli pochybnosti o tom, zda to s akčním programem naší strany myslí skutečně dobře. Říká se, že není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu. Obracíme se proto na všechny vedoucí představitele našeho státu, na členy ÚV KSČ i na delegáty sjezdu. Prověřte a odsuďte takový způsob jednání, který je cítit zradou svobody, socialismu a vrhá hanbu na naši stranu a celý náš národ.

Polygrafia, Praha 2

3,00 hod. Sovětská jednotka /se třemi obrněnými transportéry/ obsadila redakci a tiskárnu Svobodného slova. Všechn technický personál byl izolován a bylo znemožněno vyjítí zvláštěního vydání Svobodného slova. Ráno k 7.hod. byli zaměstnanci propuštěni domů z redakce bez dovolení vzít s sebou jakýkoliv tiskový materiál. /R/

V ranních hodinách. Situační leták zaměřený proti kolaborantům a zrádcům.

Naše odpověď zrádcům

Probudili jsme se do neveselého jitra, do druhého dne protiprávní okupace svobodného Československa. A kromě statečného hlasu legálního nezákonného Čs. rozhlasu

jame zaslechli i hlas jiný, hlas těch, kteří z milosti okupačních úřadů se chtějí vydávat za mluvčí naší komunistické strany, za mluvčí českých a slovenských dělníků, rolníků, inteligence.

Je lhotejné, ponese-li v příštích hodinách a dnech jejich výzvy jména Koldera či Kouckého nebo kohokoliv jiného. Našimi jedinými legálními představiteli je Dubčekův Ústřední výbor KSČ, prezident republiky Ludvík Svoboda, Černíkova vláda a Smrkovského parlament, naše Národní fronta. Věříme jim a oni věří nám. Tuto obapolnou důvěru nezklameme. A nesmíme ji zklamat zejména tím, že bychom popřáli sluchu hlasům lidí, pro něž slovo zrádce je jediným správným označením.

Stavíme se za slova členky Ústředního výboru KSČ inž. Jankovcové pronesená dnes ráno ve svobodné Čs. televizi a rozhlase a požadující, aby ÚV strany zasedal permanentně a umožnil normalizovat náš život narušený okupací. Souhlasíme s její výzvou k Pražanům, aby byli ukázněni, neprovokovali okupační vojska a nezavdali jim tak příčinu k zřekům, jejichž brutalitu dosvědčuje rozstřílená fasáda Národního musea, trosky před budovou rozhlasu a zbytečně prolitá krev našich lidí.

Věříme našim svobodně zvoleným zástupcům, naší straně a vládě, Národnímu shromáždění i České národní radě, nevěříme zrádcům a kolaborantům ochotným za mísu čochovice prodat naši socialistickou i národní čest, naše svědomí a upřímné odhodlání vybudovat demokratický socialismus.

Nesmí mít naši podporu, musí být zahrnuti naším opovržením a nenávisť. V tom jsme zajedno - komunisté, členové jiných stran, bezpartijní, lidé věřící i bezvěrci, všichni poctiví občané Československa. Naší zbraní nejsou tanky, děla a samopaly, ale naše jednota

a semknutost kolem legálních stranických a státních orgánů.

Odpověď zrádcům je tedy jediná - opovržení národa a odmítnutí mít s nimi cokoliv společného, neplnit jejich příkazy, být hluchými k jejich výzvám a lživým prohlášením.

Pryč se zrádci! Ať žije svobodná republika!

Výzva občanům

Ode dnešního rána začínají podpisové akce za propuštění Alexandra Dubčeka. Připojte i vy svůj podpis!

Netvořte však hloučky a neprovokujte okupanty - naší jedinou silnou zbraní v současné chvíli je důstojný klid a šnrogování okupantů! Okupanti usilují o to, aby rozrušili naši jednotu a získali malověrné pro zradu naší vlasti. Nikdy to nesmíme dopustit!!

/cyklostylovaný leták/

V ranních hodinách /?/ vydali komunisté generálního štábu čs.armády tento leták:

Rezoluce komunistů generálního štábu

Komunisté generálního štábu ČSLA ostře protestují proti dále trvající protiprávní okupaci naší republiky vojsky Varšavské smlouvy, která porušila všechny normy mezinárodního práva a narušila základní vztahy mezi ČSLA a ostatními armádami Varšavské smlouvy, které se zúčastňují okupace naší vlasti.

Jednoznačně a důrazně požadujeme odchod okupačních vojsk z území ČSSR, uvolnění našich řádně a demokraticky zvolených stranických a státních činitelů, kteří jsou neprávem internováni okupačními orgány. Do opuštění

našeho území všemi okupačními vojsky žádáme, aby tato vojska ihned opustila naše města a umožnila tak plynulý chod našeho národního hospodářství.

Prohlašujeme, že nesouhlasíme s uměle vytvářenými jakýmkoliv frakcemi ÚV KSČ pod záštitou okupačních orgánů a s jakýmkoliv změnami v naší legální vládě.

Odsuzujeme kolaboraci s okupačními vojsky jako důstojníci - komunisté generálního štábu ČSLA se k ní nikdy nepropůjčíme, proti našemu lidu nikdy nevystoupíme, budeme respektovat jediné rozkazy našeho vrchního velitele presidenta republiky, armádního generála Ludvíka Svobody a jako komunisté budeme plnit unesení a vydanou linii jediné Dubčekova stranického vedení.

Požadujeme okamžité konání XIV.mimořádného sjezdu KSČ za účasti řádně a demokraticky zvolených delegátů, včetně soudruhů Dubčeka, Smrkovského, Černíka, Kriegela, Císaře a Špačka a jsme připraveni zabezpečit nerušený průběh jednání XIV.sjezdu KSČ.

Prosíme, aby toto naše provolání bylo po celý dnešní den vysíláno a šířeno všemi dostupnými prostředky československého rozhlasu.

Praha 22.srpna 1968

Situační zpráva z Dětské fakulní nemocnice v Praze.

Operované děti leží na chodbách

Ortopedická klánika Dětské fakulní nemocnice se ocitla pod palbou zbraní od Palackého mostu. Byl zničen operační sál a poškozena celá budova. Operované děti leží na chodbách a je potřeba je přesunout do jiných budov. Vedení Dětské fakulní nemocnice žádá, aby se okamžitě přestalo se střílením na budovy a aby mohli být z budovy převezeni nemocní.

Ve chvíli, kdy jsme dostali s nemocnicí spojení, podepisovalo vedení a všichni zaměstnanci Dětské fakultní nemocnice UK v Praze, lékaři, vysokoškolští profesori, laboranti, sestry, sanitáři a pomocný personál rezoluci proti okupaci naší země cizími vojsky Varšavské smlouvy. Žádají: 1/ okamžitý odchod všech cizích vojsk z našeho území, 2/ propuštění zatčených a internovaných představitelů státu a strany, 3/ okamžité svolání XIV. sjezdu KSČ za účasti všech demokraticky zvolených delegátů, za účasti vedení strany, jmenovitě Dubčeka, Smrkovského, Kriegla, Špačka a tajemníka ústředního výboru Čísaře, 4/ umožnit činnost legálních představitelů našeho státu, presidenta L.Svobody, předsedy Národního shromáždění Smrkovského, vlády republiky a jejího předsedy Ing. Černíka, ÚV KSČ v čele s A.Dubčekem. Odsuzujeme kolaborační akce Indry, Koldera, Biláka, Barbírka a všech, kteří budou následovat. A neochvějně věříme svým ideálům a lidu této země. Jestliže vlády SSSR, Polska, Maďarska a Bulharska nevyhoví našim požadavkům, zůstane z nás jen mrtvý národ.

/Lidová demokracie, 3.zvláštní vydání, 22.8.1968/

Po 8,00 hod. Skupina sovětských vojáků pronikla do budovy ČSAV na Národní třídě.

8,55 hod. Redakce Zemědělských novin byla obsazena sovětskými vojáků.

Ve čtvrtek 22.srpna v 8,55 hodin byla okupačními vojsky zabrána redakce Zemědělských novin a redaktoři byli z redakce vyhoštěni. Byla nám odebrána tiskárna a všechny prostředky pro normální vycházení našich novin. Přesto redakce Zemědělských novin pracuje dál, v obsaze-

ni, které znáte. Máme zatím možnost své noviny, i když v omezené míře, ještě tisknout.

Rozhodli jsme se, že budeme do poslední naší možnosti věrně sloužit našemu lidu a jeho pokrokovým ideálům demokracie a socialismu.

Uznáváme jen představitele naší státní moci, které jsme si v minulých měsících zvolili a kteří v této chvíli nezhadili. Každý zrádce ztrácí mandát mluvit jménem našeho národa. Jsme rozhodnuti těmto zrádcům odmítnout poslušnost. Ve chvíli, kdy se pokusí jakýmkoliv způsobem zasáhnout do naší práce, přestaneme dále pracovat.

Vyzýváme i vás, naše přátele a čtenáře, abyste odmítali poslouchat kohokoliv, kdo si myslí, že přišla jeho chvíle, a dere se k moci a ke korytům! Podporujte čestné komunisty, kteří dlouho bojovali za obrát v naší politice, a po lednu 1968 - věrni našim národům - věnovali všechny síly pro obrodu naší vlasti, pro skutečně humánní, demokratický socialismus!

Ať žije soudruh Dubček, Smrkovský, Černík, Čísař, Kriegel a další stateční synové této země, které okupant protiprávně zatkl nebo internoval!

Zachovejte klid a rozvahu, nedejte se vyprovokovat a neumožněte okupantským vojskům, aby zneužila provokací a zabíjela naše lidi.

Pamatujte: Okupantům ani jejich přísluhovačům nepomáháme, nic nevíme, nic neumíme, nic z jejich nařízení nevykonáváme.

kolektiv redakce Zemědělských novin

Kolem 9,00 hod. začala opět vysílat čs.televize.

9,00 až 10,52 hod. pokračovala 26.mimořádná plenární schůze NS za účasti 162 poslanců. Plénum schválilo dopis parla-

mentům SSSR, PLR, NDR, MLR, BLR /poslanec Mestek se zdržel hlasování/ a protestní prohlášení adresované vládám a parlamentům těchto států. Plénum NS rozhodlo ve večerních hodinách zaslat oba tyto dokumenty na vědomí velvyslancům Rumunska, Jugoslávie, Albánie, Čínské lidové republiky, Mongolské lidové republiky, Korejské lidové demokratické republiky, Vietnamské demokratické republiky, reprezentaci Fronty národního osvobození Jižního Vietnamu a velvyslanectví Kubánské republiky. Plénum NS dále pověřilo předsednictvo vypracováním provolání k obyvatelstvu. /Materiály NS/

Národní shromáždění Československé socialistické republiky řádně zvolené československým lidem jako nejvyšší orgán státní moci suverenního státu a řádně svolané prezidentem republiky

kategoricky protestuje u vlád a parlamentů pěti států Varšavské smlouvy /SSSR, NDR, PLR, MLR, BLR/ a před tváří celé světové veřejnosti

prohlašuje

1. že žádný ústavní orgán ČSSR nebyl zmocněn k jednání ani nedal k němu souhlas ani nepozval okupační jednotky pěti států Varšavské smlouvy,
2. že považuje okupaci ČSSR za samozvaný akt násilí v mezinárodním měřítku, jež odporuje zásadám spojeneckých smluv, které ČSSR s těmito státy má,
3. že vznáší ostrý protest vládám a parlamentům těchto zemí, které se okupace účastní a požaduje okamžité ukončení aktů násilí vůči Československu, jeho obyvatelstvu, okamžité stažení vojsk a normalizaci mezinárodních vztahů,

4. že současný stav považuje za stav kritický, kterým jsou ohroženy všechny dosud ujednané dohody a smlouvy s Československem a jmenovanými státy,
5. že je rozhodnuto podniknout všechna potřebná opatření pro zajištění suverenity československého lidu. Upozorňuje, že veškeré morální důsledky okupace, týkající se světového komunistického hnutí, dopadají v plném rozsahu na hlavy vlád těch zemí, které se okupace Československa účastní,
6. že jako jedinou zákonnou vládu Československa uznává vládu předsedy s. Ing. O. Černíka, které v květnu dalo důvěru a požaduje jeho okamžitý návrat do funkce.

Národní shromáždění vznáší rozhodně tyto okamžité požadavky na představitele okupačních jednotek v ČSSR:

1. Okamžité zastavení všech bojových akcí, veškerého používání bojové techniky, které ohrožují bezpečnost a životy našich občanů,
2. okamžitý odchod všech okupačních jednotek z ČSSR; před odsunem okamžité stažení všech jednotek z obvodů, měst a sídlišť,
3. nevměšování se okupačních orgánů do činnosti československých orgánů, úřadů, institucí, závodů apod.
4. okamžité vytvoření podmínek pro normální činnost všech státních a politických orgánů a jejich funkcí,
5. okamžité propuštění soudruhů Dubčeka, Smrkovského, Kriegla, Černíka, Špačka, Císaře a dalších; oznámení, kdo dal příkaz k jejich internaci, kdo ji prováděl, kdo vedl výslechy apod. a oznámení řešení důsledků u sovětských nebo jiných státních příslušníků okupačních jednotek,
6. okamžitý návrat do funkcí předsedy Národního shromáždění s. Smrkovského, předsedy ÚV NF s. Kriegla a před-

sedy ČNR a. Císaře,

7. okamžité navrácení veškerých prostředků dopravních a jiných, které si okupační jednotky bez vědomí a proti vůli našich orgánů přisvojily, okamžité propuštění všech zaměstnanců, kteří byli zadrženi,
8. obnovení spojů - rozhlasu, televize, dálnopisů, telefonních linek, poštovního styku vnitřního i mezinárodního, umožnění normální činnosti všem redakcím a polygrafickým zařízením.

Národní shromáždění kategoricky žádá, aby se neodkladně dostavil příslušný odpovídající politický činitel, nebo činitelé pěti států Varšavské smlouvy, který by nejvyššímu orgánu státní moci v Československu s konečnou platností vysvětlil nezákonné akty, k nimž došlo a zajistil splnění požadavků, které jsou zatím Národním shromážděním vládám pěti států Varšavské smlouvy a okupačnímu režimu předkládány.

V Praze dne 22. srpna 1968.

9,20 hod. Čs. rozhlas ohlásil výsledek podpisové akce v Gottwaldově na odvolání poslance Indry z funkce. Bylo sebráno nejméně 20.000 podpisů na jeho odvolání. Občané Gottwaldova litují, že byl kdysi jejich občanem.

9,55 hod. Čs. rozhlas vysílal zprávu, že telegrafní ústředna v Praze je okupována.

10,30 hod. Čs. rozhlas: náměstek ministra vnitra V. Šalgovič se spojil s okupačními vojsky a vydává příkazy k zatýkání našich občanů.

10,55 hod. Čs. rozhlas vysílal výzvu severočeského kraje ke

generální stávce dnes ve 12,00. Hodinová stávka má vyjádřit protest našeho lidu proti okupaci.

Situace v pražské dopravě a stanovisko pražských dopraváků.

Prohlášení komunistů a všech pracujících Dopravního podniku hl.m.Prahy!

Pražské veřejnosti, vládě a celému národu!

Komunisté a odboráři Dopravního podniku hl.m.Prahy projevují nesouhlas s posledními událostmi v našem státě a žádají:

- okamžitý odchod okupačních vojsk z našeho území,
 - umožnění jednání za naše národy našim právoplatně zvoleným zástupcům, t.j. prezidentu Svobodovi, s. Dubčekovi, inž.Černíkovi, s.Smrkovskému, dr.Císařovi a dr.Kriegelovi,
- zároveň žádáme zrušení jejich internace,
- označení členů ÚV KSČ, kteří se zpronevěřili myšlenkám a zájmům ÚV KSČ, za zrádce a kolaboranty.

Ujišťujeme, že komunisté a odboráři v DP se budou orientovat výhradně podle pokynů dosavadních řádně zvolených orgánů strany a vlády a že se nedají získat do různých politických a hospodářských funkcí, které jim budou nabízet okupanti. Udělají vše pro udržení klidu na našich pracovištích a nedopustí nucené změny v dosavadním vedení provozoven, závodů a podniků ze strany okupantů.

Podnikový výbor KSČ

Podnikový výbor ROH

Vedení Dopravního podniku

Podnikový výbor ČSM

/Dopravák, č. 33, 22.8.1968/

Pražští dopraváci stojí na svých místech a ve ztížených podmínkách obnovují chod městské dopravy. Přestože

v Praze byl vydán zákaz vycházení do 5 hodin, bylo od 5,00 do 6,30 hodin ze 49 autobusových linek v provozu plných 33. Personál se snaží dodržovat tratě a podle okamžité situace je upravovat. Tramvaje vyjely kolem 7. hodiny na některé trasy, pokud jim to narušení trolejového vedení a kolejí a postavení okupačních jednotek dovolilo.

/Večerní Praha, 22.8.1968/

Nádraží se snaží obnovit provoz

Doprava jednotlivými směry je organizována takto: z nádraží Smíchov odjíždějí vlaky na Plzeň, z Libně-Horního nádraží směr Pardubice, z Bubenče směr Kralupy, Most, Neratovice, z Vršovic směr České Budějovice, z vnitřních nádraží je v provozu jen Těšnov, odkud se vypravují vlaky ve směru Lysá nad Labem, Kolín /přes Nymburk/, Kralupy a Děčín. Hlavní nádraží a nádraží Střed jsou pod kontrolou okupačních vojáků a tudíž absolutně vyřazena z provozu.

O konsolidaci se snaží i autobusová doprava. Z Florence vyjíždějí spoje všemi směry. Spojení není pouze na linkách do Brna a Liberce. Poštovní úřady jsou i nadále uzavřeny. Meziměstská telefonní centrála však pracuje normálně.

Nemocnice na Karlově náměstí přijímá od ranních hodin stovky dárců krve, takže zásoby jsou zatím dostatečné.

/Večerní Praha, 22.8.1968/

Rezoluce n.p. Aritma Praha.

Nesouhlasíme s frakcionáři!

Pracující n.p. Aritma Praha vyjádřili nesouhlas

s činností frakční skupiny ÚV KSČ /Bilák, Kolder, Barbírek, Indra/.

Žádají okamžitý a bezpodmínečný odchod okupačních vojsk, bezodkladné propuštění internovaných ústavních a stranických činitelů a okamžité svolání XIV.sjezdu, jehož delegátům pracující Aritmy poskytnou plnou podporu.

Nebudou-li dnes do 18.hodiny všichni internovaní ústavní a straničtí činitelé propuštěni, připojuje se Aritma k výzvě VŽKG a okamžitě vstupuje do generální stávky. K této stávce vyzývá všechny závody naší vlasti.

/Večerní Praha, 22.8.1968/

Prohlášení Ústřední rady odborů vládám SSSR, PLR, NDR, MLR a

BLR

Plně podporujeme výzvu Národního shromáždění k československému lidu o situaci vytvořené násilnou okupací území ČSSR vojsky Varšavské smlouvy.

Vedení ÚRO znovu zdůrazňuje, že protiprávní okupace ČSSR vytvořila pro lid Československa nejen nepřijatelnou politickou situaci, ale začíná již vážně ohrožovat některé životně důležité úseky hospodářského života země. Jsou ohroženy doprava, zásobování, dodávky paliv a elektrické energie, vznikají poruchy ve zdravotnictví a dalších úsecích národního hospodářství.

Jménem 5,5 miliónů členů ROH obracíme se s naléhavou výzvou na vlády SSSR, PLR, NDR, MLR a BLR, aby respektovaly státní suverenitu ČSSR a ihned odvolaly svá vojska, která brání zákonné vládě ČSSR a ostatním právoplatně zvoleným orgánům ve výkonu jejich svrchovaných funkcí.

22.8.1968 /cyklostilovaný leták/

Výzva Světové radě míru

Vážení přátelé!

Se smutkem v srdcích se obracíme tentokrát na vás my, kteří jsme dosud stáli v předních řadách těch, kteří vždy odsuzovali násilí, agresi, ať již to bylo kdekoliv, vždy jsme projevovali účinnou solidaritu obětem.

Nyní jsme to my, kteří jsme obětí násilí! Nyní jsme to my, kdo potřebuje solidaritu. Jsme obviňováni z něčeho, čeho jsme se nikdy nedopustili a dopustit nechtěli. Může-li to někdo dobře posoudit, pak jste to i vy, kteří jste s námi vždy spolupracovali, znáte naše názory, a nejen naše názory, ale naše konkrétní činy.

Kdybychom byli obsazeni imperialistickou armádou, bylo by to bolestivé, avšak být obětí agrese svých nejlepších přátel, je nepochopitelné, vede k nedůvěře mezi všemi pokrokovými a mírovými silami.

Chtěli jsme svobodné, socialistické a demokratické Československo jako nedílnou součást socialistického tábora. Chtěli jsme socialismus hluboce lidský, kde si bude skutečně vládnout lid. Jsme členy Varšavského paktu, který nás měl chránit před agresí imperialismu, neuchránil nás však ani před okupací přátel.

Protože Světová rada míru vždy zaujímala stanovisko ke každé agresí, proti každému porušování lidských práv, očekáváme, že tak učiní i nyní. Podpořte, prosím, náš jasný a nekompromisní požadavek: okupanti naší země se musí ihned stáhnout, má-li být ještě něco zachráněno. Je to nejen v zájmu nás, ale i celého socialistického tábora i světového míru.

Spoléháme na vás! Informujte všechny mírové výbory, vždyť jde o světový mír!

Praha 22.8.1968 Československý výbor obránců míru

Prohlášení Obvodního výboru KSČ v Praze 4.

Občanům Prahy 4

Plénium Obvodního výboru KSČ v Praze 4 projednalo dne 22.srpna 1968 současnou situaci a na podkladě zpráv, které má k dispozici, prohlašuje:

- 1/ nadále trváme na okamžitém odchodu okupačních vojsk,
- 2/ žádáme okamžité propuštění internovaných členů vedení strany, členů vlády, Národního shromáždění, Národní fronty a Národní rady, kteří jsou jediné oprávněné jednat jménem našich národů a strany a zajistit v nejbližší době normalizaci politických a ústavních práv našeho lidu,
- 3/ souhlasíme s okamžitým svoláním sjezdu KSČ, který jediný má v této vážné době mandát rozhodnout jménem celé strany a ve prospěch svého lidu,
- 4/ odmítáme a distancujeme se od všech pokusů samozvaných jednotlivců či skupin, kteří by chtěli mluvit a jednat jménem strany a lidu,
- 5/ znovu zdůrazňujeme, že za své jediné představitele považujeme legálně zvoleného presidenta republiky Ludvíka Svobodu, vládu v čele s předsedou Ing.Černíkem, Národní shromáždění v čele s Josefem Smrkovským, Národní frontu v čele s dr.Krieglem, Českou národní radu v čele s dr.Čestmírem Císařem a vedení KSČ v čele s Alexandrem Dubčekem,
- 6/ Obvodní výbor KSČ Praha 4 děkuje komunistům a občanům obvodu, že v těchto složitých podmínkách zachovávají rozvahu a jednotně podporují legální vedení strany a naše ústavní orgány v čele s prezidentem republiky armádním generálem Ludvíkem Svobodou. OV KSČ se obrací na všechny komunisty, aby spolu s ostatními občany se postavili za stanovisko Obvod-

ního výboru KSČ, aby respektovali jen legální vedení strany a státu a vyjadřovali to v rezoluci a podpisy pod toto prohlášení a adresovali jej XIV.mimořádnému sjezdu strany, velitelství okupačních vojsk a velvyslanectvím pěti zúčastněných zemí.

OV KSČ nadále pracuje, budeme s Vámi ve spojení.

Jame s vámi, buďte s námi!!!!

Stanovisko komunistů Čs.armády.

Armáda nekapituluje

Ohlas vojáků - příslušníků Čs.lidové armády znáte z legálního vysílání Čs.rozhlasu. Vojáci uposlechli rozkazu nezasáhli. V současné době zůstávají ve svých kasárnách a věnují se běžnému výcviku se zbraněmi. Zachovávají pasivní rezistenci a očekávají další rozkazy vedení armády, které od včerejšího dne - jak jsme se dověděli neoficiálně, ale z důvěryhodných pramenů - zasedá v čele s ministrem národní obrany v budově generálního štábu v Praze - Dejvicích.

Prohlášení komunistů v armádě:

V současné době je nanejvýš nutné mít jednoznačné stanovisko k závažné politické situaci. Předsednictvo hlavního výboru KSČ na MNO a členové celcarmádního přípravného výboru KSČ prohlašují:

- I nadále plně podporujeme politiku, kterou prosazovalo vedení KSČ v čele se s.Dubčekem, vlády ČSSR vedené s.Černíkem a Národního shromáždění vedeného s. Sarkovským a vrchního velitele ozbrojených sil a presidenta republiky armádního generála Ludvíka Svobody.
- V zájmu všestranného posouzení situace vzniklé příchodem vojsk Varšavské smlouvy žádáme co nejrozhod-

něji, aby bylo umožněno celému ústřednímu výboru strany, vládě, Národnímu shromáždění a presidentu republiky jednat.

- Jsme přesvědčeni, že další směr politiky strany ve státě musí stanovit ÚV strany vedený s.Dubčekem. Nesouhlasíme, aby politické úkoly KSČ určovaly jakékoli skupiny, navíc anonymně. Budeme se řídit jediň usnesením celého ÚV a celého předsednictva.
- Je nezbytné, aby na XIV.sjezdu KSČ bylo celé předsednictvo v čele se s.Dubčekem, ústřední kontrolní a revizní komisi a řádně zvolení delegáti na XIV. sjezd.
- Odmítáme obsazení republiky vojsky Varšavské smlouvy, požadujeme jejich odchod, protože je v silách našich ústavních orgánů zabezpečit budování socialismu u nás. Chceme toto stanovisko projednat s generálem Pavlovským /velitel sovětských okupačních vojsk/.

/Večerní Praha, 22.8.1968/

Podepsán za celcarmádní přípravný výbor KSČ plukovník
M.Devera

11,05 hod. Čs.rozhlas: Vojenský velitel města Prahy a Středočeského kraje gardový genpor. I.Veličko vydal rozkaz, vyhlašující zákaz rozšiřovat plakáty, zákaz shromažďování a omezení vycházet v nočních hodinách. Všechny budovy sekretariátů obvodních výborů KSČ v Praze jsou už obsazeny.

Dopoledne: Plenární zasedání hlavního výboru KSČ ministerstva vnitra přijalo stanovisko k situaci, odsoudilo okupaci a vyslovilo plnou podporu legálním stranickým a státním

orgánům.

Dnes dopoledne skončilo plenární zasedání hlavního výboru KSČ složek ministerstva vnitra, který má statut okresního výboru KSČ. V plné míře a s naprostou jednoduše odsoudilo okupaci Československa a veřejně vy- zvalo náměstka ministra vnitra jako ústavního činitele a některé další své příslušníky, aby plnili jen ty úko- ly, které dostanou od československých legálních orgánů a ne od jiných činitelů. Dále protestují proti obsazení budovy ministerstva vnitra v Praze na Letné, kde je také internován náměstek Kotál. Hlavní výbor MV žádá všechny delegáty složek MV na XIV.sjezd, aby se dostavili do Prahy a zúčastnili se jednání sjezdu.

/Rudé právo, 22.8.1968/

Prohlášení hlavního výboru KSČ na ministerstvu vnitra

Plénium hlavního výboru KSČ na MV projednalo dne 22.8.1968 současnou politickou situaci a jednomyslně se usneslo:

1. Souhlasí s výzvou předsednictva hlavního výboru ve znění:

Předsednictvo hlavního výboru projednalo na své mimo- řádné schůzi 21.8.1968 v 10,00 hod. současnou politic- kou situaci a vyslovilo podporu legálnímu vedení strany a státu v čele se soudruhem Dubčekem a Svobo- dou. Příslušníci ministerstva vnitra se snaží v duchu prohlášení předsednictva ÚV KSČ zajistit klid a pořá- dek a předcházet konfliktním situacím. Využíváme této příležitosti a obrácíme se i my na celou veřejnost s výzvou ke klidu, pořádku a uváženému jednání. Do- mníváme se, že je to jediná cesta k rychlému vyřeše- ní situace. Nemůžeme souhlasit s násilným obsazením

našeho území vojsky Varšavské smlouvy bez vědomí a proti vůli našich stranických a státních orgánů a všech občanů. Předsednictvo HV KSČ v souhlase s názo- ry řady organizací a celouřvarových výborů, které jsme do této doby obdrželi, prohlašuje, že se nenechá zneužít k akcím, které by byly v rozporu se zájmy na- šeho lidu.

2. Plně souhlasí s výzvou branného a bezpečnostního vý- boru Národního shromáždění, zvláště pokud jde o čin- nost bezpečnostních složek.
3. Obrací se na soudruha Šalgoviče, aby jako řádně jme- novaný náměstek ministerstva vnitra respektoval jen příkazy oficiálních stranických a státních orgánů, pracoval v souladu s Akčním programem strany a plat- nými zákony.
4. Vyzýváme všechny příslušníky bezpečnosti, aby plnili jen úkoly, které jsou vyžadovány legálními stranický- mi a vládními orgány.

Zásadně neplnit příkazy okupačních jednotek!

Podepsáno: Plénium HV KSČ na mini- sterstvu vnitra

/Rudé právo, 23.8.1968/ /zvláštní sjezdové číslo/

11,18 hod. V jednom ze závodů ČKD v Praze - Vysočanech byl zahájen mimořádný XIV.sjezd KSČ. Sjezd přijal některé zásadní dokumenty vyjadřující stanovisko k okupaci a zvolil nový ústřední výbor. První zasedání sjezdu skon- čilo téhož dne ve 21,15 hod.

Ve chvílích zahájení bylo přítomno téměř tisíc sou- druhů a soudružek - nadpoloviční většina delegátů řádně zvolených městskými a krajskými konferencemi strany. Ze Slovenska se do Prahy dostalo zatím pouze pět soudruhů.

Řada delegátů, vedených dr.Husákem a dr.Colotkou, byla zadržena okupanty u Břeclavi. Jménem zatčených slovenských spudruhů promluvil delegát jednoho slovenského kraje. Řekl, že všichni se snažili dostavit se do Prahy a chtěli se zúčastnit XIV.sjezdu KSČ. Tedy i slovenští delegáti dali najevo, že souhlasí se svoláním mimořádného sjezdu.

Zasedání nejvyššího stranického orgánu zahájil člen dosavadního ÚV KSČ soudruh Kabrna. Do pracovního předsednictva byli zvoleni všichni internovaní soudruzi - Dubček, Černík, Špaček, Smrkovský, Císař, přítomní členové československé vlády Machačová a Krejčí, dále M.Vaculík, Krček, Hejzlar, Goldstücker, Litera /tajemník MV KSČ v Praze/, O.Matějka /tajemník OV KSČ Prahy 9/, Marie Švermová a vždy dva delegáti každého kraje.

Sjezd vyzval všechny členy dosavadního ÚV KSČ, aby se dostavili na jednání a složili účty ze své činnosti.

Prohlášení mimořádného XIV.sjezdu KSČ občanům ČSSR

Soudružky a soudruzi, občané ČSSR,

dnes 22.srpna 1968 byl zahájen mimořádný sjezd KSČ, kterého se účastní řádně zvolení delegáti a který přijal toto úvodní prohlášení:

Československo je suverénním a svobodným socialistickým státem, opírajícím se o vůli a podporu svého lidu. Jeho suverenita byla však 21.srpna 1968 porušena okupací vojsk SSSR, Polska, NDR, Bulharska a Maďarska.

Tento čin je zdůvodňován ohrožením socialismu a tím, že o zásah bylo požádáno i některými vedoucími československými činiteli. Jak vyplynulo z včerejšího prohlášení ÚV KSČ, z druhého rozhlasového projevu presidenta republiky, z prohlášení Národního shromáždění i vlády republiky a z prohlášení předsednictva ÚV Národní

fronty, žádný kompetentní stranický ani ústavní orgán o takový zásah nepožádal.

V Československu nebyla žádná kontrarevoluce a nebyl ohrožen socialistický vývoj. Vzniklé problémy byli lid a strana schopni vyřešit sami, jak prokázala obrovská důvěra, které se nové vedení strany v čele se s.Dubčkem těšilo. Přistupovalo se naopak k realizování základních Marxových a Leninových představ o vývoji socialistické demokracie. Československo také neporušilo své spojenecké závazky a povinnosti a nemá ani do budoucnosti nejmenší zájem na tom, aby žilo v nepřátelském vztahu s ostatními socialistickými státy a jejich lidem. Tyto závazky byly však porušeny vojsky okupačních zemí.

Byla pošlapána svrchovanost Československa, spojenecké svazky a Varšavská smlouva i dohody v Čierné a v Bratislavě. Někteří vedoucí činitelé státu a strany byli protiprávně zatčeni, izolováni od lidu a zbaveni možnosti vykonávat funkce, byla obsazena řada objektů ústředních orgánů. Došlo tak k těžkým bezprávím.

Sjezd důrazně žádá, aby byly ihned vytvořeny normální podmínky pro činnost všech ústavních a politických orgánů a aby byli ihned propuštěni zadrženi pracovníci a umožnil se jim výkon jejich funkcí.

V této těžké chvíli se stává jednota všeho lidu, jednota našich národů a semknutost kolem naší strany nejnaléhavějším požadavkem dne. Ani násilným zásahem nepřestál být lid Československa jediným oprávněným a svrchovaným vládcem své země. Obrana svobody v socialistické vlasti není jen záležitostí komunistů, ale všech Čechů a Slováků a dalších národností, všech dělníků, rolníků, příslušníků inteligence a mládeže, všech, jimž leží na srdci důstojný a svobodný život naší socialistické země. Komunisté mohou uskutečnit svou vedoucí roli pouze tím,

že se stanou nejaktivnějšími a nejobětavějšími organizátory úsilí o odchod cizích vojsk. Mohou dosáhnout tohoto cíle v nejužší jednotě se všemi vlastenci a se všemi aktivními demokratickými silami v naší společnosti.

Stav, který v naší zemi nastal 21.srpna, nemůže být trvalý. Socialistické Československo nikdy nepřijme ani vojenskou okupační správu ani domácí kolaborantskou moc, která by se o síly okupantů opírala.

Mimořádný XIV.sjezd strany prohlašuje, že uznává jediné zákonně zvolené ústavní činitele, presidenta republiky Ludvíka Svobodu, předsedu NS Josefa Smrkovského, předsedu vlády Oldřicha Černíka a další, stejně jako Alexandra Dubčeka v čele strany. Neuzná však ani jako členy strany ty členy dosavadního Ústředního výboru, kteří by v této těžké zkoušce neobstáli.

Základním požadavkem je samozřejmě odchod cizích vojsk. Nebudou-li uvedené požadavky splněny, zejména nebude-li do 24 hodin zahájeno jednání o odchodu cizích vojsk s našimi svobodnými ústavními a stranickými činiteli a neučiní-li o tom s.Dubček včas prohlášení k národu, vyzývá sjezd všechny pracující, aby pod vedením komunistů uskutečnili v pátek 23.srpna ve 12,00 hod. vpoledne protestní hodinovou stávkou. Současně se usnáší, že v případě nesplnění požadavků bude přijímat další nezbytná opatření a po volbě Ústředního výboru pověří těmito opatřeními tento nově zvolený Ústřední výbor, který bude jediným zákonným reprezentantem strany.

Sjezd se obrací na všechny komunisty a na všechny občany naší země, aby i nadále byl zabezpečován klid, pořádek a disciplína a nedopustilo se, aby z naší strany došlo k činům, které by mohly přinést vážné škody zemi a občanům.

Sjezd ukládá všem stranickým organizacím a orgánům

plnou realizaci tohoto usnesení.

/Rudé právo, 23.8.1968/ /zvláštní sjezdové číslo/

Výzva delegátů mimořádného XIV.sjezdu KSČ komunistickým stranám světa

V odpoledních hodinách přijal mimořádný XIV.sjezd druhou svou rezoluci všem komunistickým a dělnickým stranám:

Obracíme se na všechny komunistické a dělnické strany světa, zvláště na stranu a lid Sovětského svazu, Polské lidové republiky, Bulharské lidové republiky, Německé demokratické republiky a Maďarské lidové republiky - jejichž vojska obsadila naši vlast.

Naše strana nastoupila v lednu cestu obrody socialismu. Začala důrazněji rozvíjet jeho demokratické a humanistické principy v souladu s podmínkami naší vývojové etapy. Věřila, že budou respektovány zásady svrchovanosti a nevměšování a jednáním řešeny všechny sporné otázky. Z toho vycházelo vedení naší strany při všech polednových dvoustranných a mnohostranných jednáních. Tato politika, obsažená v akčním programu ÚV KSČ, a její postupná realizace získala naší straně nebývalou autoritu a podporu. Zajištění a urychlení této cesty mělo být předmětem jednání mimořádného XIV.sjezdu, jehož příprava se již dokončovala. V předvečer tohoto sjezdu vojska SSSR, PLR, BLR, NDR a MLR bez jakýchkoli důvodů a bez souhlasu legitimních vládních a stranických činitelů proti vůli našeho lidu násilně obsadila naše území, způsobila v zemi rozvrat, znemožnila a znemožňují pokračovat v nastoupené cestě. Stojíme před trpkou pravdou, že vojska zemí, jež jsme si zvykli vídat jako přátele, si počínají jako okupanti. Ústavní činitelé našeho státu a představitelé strany nemohou pokračovat ve výkonu

svých funkcí. Nemají možnost projednávat vzniklou situaci normálními ústavními formami. Nemají žádný styk s telekomunikačními prostředky. Významní vedoucí představitelé jsou internováni. Nelze pochybovat, že tento čin musí mít zhoubné následky pro celé mezinárodní a komunistické hnutí. Prohlašujeme, že náš lid ani naše komunistická strana s ním nikdy nebudou souhlasit, odmítají jej a udělají vše pro obnovení podmínek normálního života v naší zemi.

Proto se na základě požadavků a přání komunistů a celé veřejnosti sešla více jak potřebná většina delegátů mimořádného XIV.sjezdu, zvolených právoplatně na obvodních a krajských konferencích a obrací se na vás s naléhavou výzvou a prosbou o pomoc.

Abychom mohli svobodně pokračovat v naší socialistické cestě, je třeba splnit tyto požadavky:

1. Propustit okamžitě na svobodu všechny internované představitelé strany, vlády, Národního shromáždění, České národní rady a Národní fronty a umožnit jim, jakož i prezidentu republiky, ničím nerušený výkon funkcí.
2. Okamžitě obnovit všechny občanské svobody a práva.
3. Neprodleně zahájit urychlený odchod okupačních armád.

Mimořádný XIV.sjezd strany prohlašuje, že neuznává žádné jiné představitelé strany a vlády než ty, kteří byli zvoleni řádnou demokratickou cestou.

Vzhledem k tragickým důsledkům okupace naší země pro věc socialismu na celém světě vás, soudruzi, žádáme:

Podpořte politicky naši spravedlivou věc a vyjádřete svůj názor představitelům stran, které jsou odpovědné za kroky v naší zemi. Uvažte možnost a vhodnost svolání komunistických a dělnických stran, jejichž jednání by se zúčastnila i naše delegace. Jednejte pouze s těmi představiteli naší strany, kteří budou zvoleni na tomto

sjezdu.

Braňme lidskou tvář socialismu. Je to naše internacionální povinnost.

delegáti XIV.mimořádného sjezdu KSČ

/Rudé právo, 23.8.1968/ /zvláštní sjezdové číslo/

XIV.sjezd vyzývá všechny občany, naši mládež!

Obracíme se k vám znovu, tak jako ústavní orgány naší republiky, abyste v této napjaté situaci opět prokázali svou rozvahu, klid a národní hrdost. Jejím výrazem nejsou ani veřejné demonstrace ani neuvážené mítinky nebo manifestace. Nepomáhejte cizím vojskům, nevášim si jich, ignorujte je!

Nedělejte nic, co by mohlo vést ke zbytečným srážkám, konfliktům a nenahraditelným ztrátám na životech, zdraví a národním majetku.

Naši mladí přátelé! Provokace není naší zbraní. To je zbraň těch, kteří by chtěli legalizovat okupaci naší země a zavdat tak příčinu k brutálním zásahům. Je vám již známo, že jednomyslné mínění všech delegátů tohoto sjezdu je totožné s vaším - odchod okupačních vojsk z naší země, osvobození všech představitelů, obnova svrchovanosti a suverenity naší republiky.

Naléhavě potřebujeme vaši pomoc, proto se na vás obracíme s touto výzvou, abychom dovedli tento boj do vítězného konce.

XIV.sjezd KSČ

/Rudé právo, 23.8.1968/ /zvláštní sjezdové číslo/

Prevolanie ku slovenským komunistom a slovenskému národu

Mimoriadny XIV.sjezd KSČ sa schádzal za veľmi ťažkej situácie a veľmi ľutujeme, že sa na rokovanie mimoriad-

neho zjazdu bez vlastnej viny doteraz nedostavili všetci právoplatne zvolení delegáti zo Slovenska. Delegáti mimoriadneho zjazdu, ktorí sa na výzvu viacerých stranických organizácií republiky zišli na poradu pod ťarchou mimoriadnej situácie napríčinenej okupačnými vojskami ako aj nesprávnym chovaním niektorých členov doterajšieho ústredného výboru strany a vzhľadom k tomu, že sa zišlo 1170 riadne zvolených delegátov s hlasom rozhodujúcim, mohlo sa začať rokovanie mimoriadneho XIV.zjazdu KSČS. Zjazd potvrdzuje a ubezpečuje slovenský ľud a slovenských komunistov, že plne trvá na tom, aby sa uskutočnil akčný program strany, aby boli riešené základné otázky rovnoprávnosti našich národov formou socialistickej federácie, ktoré zatiaľ na zjazde prerokované neboli.

Požadujeme od vás, aby ste v plnom rozsahu podporovali prijaté uznesenia a výsledky tohto zjazdu a v duchu rokovania zjazdu aktivizovali prácu všetkých slovenských komunistov, národných výborov i celého slovenského národa.

Len v pevnej jednote všetkého ľudu našej vlasti môžeme odstrániť dôsledky tragédie, ktorá postihla naše národy, jednotným a pevným postojom i aktívnou prácou vytvoríť i na Slovensku podmienky pre aktivizáciu slovenského ľudu a komunistov v tejto osudovej chvíli našich národov.

Ubezpečujeme vas, že všetky výsledky rokovania mimoriadneho zjazdu budú dodatočne prerokované s neprítomnými delegátmi mimoriadneho zjazdu zo Slovenska.

Prítomní delegáti mimoriadneho zjazdu KSČS zo Slovenska považujú prijatie záverov rokovania zjazdu slovenskými komunistami a celým slovenským národom za základný predpoklad jednotného postupu celej strany. Prijaté uznesenia i ostatné dokumenty mimoriadneho zjazdu

KSČS sa musia stať najpevnejším putom medzi slovenskými a českými komunistami vo vznikajúcej politickej situácii i pri jej riešení. Plňte pokyny zvoleného ústredného výboru KSČS. Vyzývame komunistov tvoriacich slovenskú reprezentáciu v tomto ústrednom výbore, aby v duchu týchto záverov organizovala aktívny politický život na Slovensku i činnosť Komunistickej strany Slovenska.

Súdruhovia, pochopte, že v Prahe zasadá i naďalej časť bývalého Ústredného výboru, ktorého platnosť bola rokovaním mimoriadneho zjazdu zrušená, čím rozbiejú jednotu strany a našich národov. Stanoviska niektorých členov bývalého Ústredného výboru dezorientujú prácu komunistickej strany, najmä činnosť komunistov na Slovensku. Títo súdruhovia odmietli pozvanie na rokovanie mimoriadneho zjazdu a ďalej pokračujú v zasadaní.

Pochopte mimoriadnu vážnosť tejto situácie, organizujte slovenských komunistov pre plnenie úloh prijatých mimoriadnym zjazdom KSČS. Slovenskí delegáti prítomní na rokovaní zjazdu urobí všetko pre prijatie správnych záverov.

Slovenskí komunisti, slovenský národ, príslušníci národnostných menšín!

Českí i slovenskí komunisti prítomní na rokovaní XIV.mimoriadneho zjazdu KSČS myslia na vás a sú presvedčení, že prijímajú závery i opatrenia podľa svojho komunistickeho presvedčenia a komunistickej cti, vedení jediným cieľom - podporiť s.Dubčeka, Svobodu, Černíka a Smrkovského a trvať na vytvorení normálnych podmienok pre prácu stranických a štátnych orgánov, ktoré riadia.

Verte nám a urobte všetko pre zodpovedný, ale najmä aktívny postup slovenských komunistov.

Mimoriadny XIV.zjazd KSČS

/Rudé právo, 24.8.1968/

Dopis s. Dubčekovi

Drahý soudruhu Dubčeku,

XIV. sjezd strany, který se dnes sešel, posílá Ti všelé soudružské pozdravy. Vyjadřujeme Ti vděčnost za všechnu práci, kterou jsi pro stranu a republiku vykonal. Skandované volání Dubček, Dubček z úst naší mládeže, která nesla po Praze zkrvavenou státní vlajku za státní hymny a Internacionály, svědčí o tom, že Tvé jméno se stalo symbolem naší suverenity. Protestujeme proti Tvému nezákonnému věznění, stejně jako proti věznění ostatních soudruhů.

Sjezd Tě opět zvolil do nového ústředního výboru a vidíme v Tobě nadále našeho předního představitele. Pevně věříme, že vláda věcí českého a slovenského národa se vrátí do jeho rukou a že Ty se vrátíš mezi nás.

Delegáti XIV. sjezdu KSČ

/Večerní Praha, 24.8.1968/

Nově zvolený Ústřední výbor KSČ

Delegáti XIV. sjezdu KSČ zvolili za členy nového ústředního výboru tyto soudruhy:

1. Dubček Alexander	12. Kadlec Vladimír
2. Černík Oldřich	13. Krejčí Josef
3. Svoboda Ludvík	14. Slavík Václav
4. Špaček Josef	15. Starý Oldřich
5. Císař Čestmír	16. Šik Ota
6. Smrkovský Josef	17. Kabrna Vladimír
7. Šimon Bohumil	18. Šabata Jaroslav
8. Kriegel František	19. Ondráček Karel
9. Černý Josef	20. Příbyl Josef
10. Hájek Jiří	21. Vojáček Bohumil
11. Hrdinová Libuše	22. Zuda Josef

23. Pavlišťík Karel	56. Trojánek Vojtěch
24. Vojáček Bořivoj	57. Šauer Břetislav
25. Petránek František	58. Šimeček Václav
26. Salák Libor	59. Stoklasa Jiří
27. Klága Petr	60. Klánský Jan
28. Doležal Zdeněk	61. Koubek Josef
29. Soukalová Olga	62. Kratochvíl Zdeněk
30. Mrázek Karel	63. Touse Václav
31. Šmidke Vlado	64. Jeřábek Jan
32. Ploss Jiří	65. Němcová Jarmila
33. Mára Josef	66. Jarolím Rudolf
34. Rybář Jaroslav	67. Šimek Miroslav
35. Polívka Miloš	68. Kargel Vladimír
36. Bejček Karel	69. Frank Jaromír
37. Hlaváček Mojmír	70. Oldina Josef
38. Králík Bedřich	71. Popluda Jaromír
39. Hašek Josef	72. Falc Jaroslav
40. Zelenková Jiřina	73. Pišer Josef
41. Svoboda Jaroslav	74. Hejzlar Zdeněk
42. Částečka Jan	75. Hrobek Antonín
43. Smolík Zdeněk	76. Jelínek Jan
44. Matějčíček Vojtěch	77. Haur Josef
45. Dejl Ladislav	78. Burián Václav
46. Kábele Antonín	79. Smidka Josef
47. Faloušek Rudolf	80. Galuška Miroslav
48. Káninský Josef	81. Goldstücker Eduard
49. Černý Rudolf	82. Hanzelka Jiří
50. Klinger Miloslav	83. Pavel Josef
51. Jindřich Václav	84. Erban Evžen
52. Sýkora Jaroslav	85. Pelikán Jiří
53. Loskot Josef	86. Hübl Milan
54. Paulus Zdeněk	87. Litera Jaromír
55. Svoboda Josef	88. Pavlíček František

89. Šilhan Věnek	117. Nesveský Kliment
90. Brož Bohumil	118. Malý Jozef
91. Judl Jiří	119. Opavský Jozef
92. Kosík Karel	120. Har Jozef
93. Kratěna Josef	121. Jankech Anton
94. Moc Zdeněk	122. Ťažký Anton
95. Němčanský Miloš	123. Pepich Egyd
96. Sochor Lubomír	124. Repáš Minal
97. Vorel Karel	125. Dzúr Martin
98. Záruba Antonín	126. Skalka Jozef
99. Vodsoň František	127. Belaj Jaroslav
100. Vaculík Martin	128. Koscelanský Ján
101. Mlynář Zdeněk	129. Batta Alojz
102. Ťopek František	130. Beđer Jozef
103. Šišovský Jozef	131. Pirč Ján
104. Husák Gustav	132. Faraga Michail
105. Hladký Milan	133. Sabolčík Juraj
106. Colotka Peter	134. Varga Pavol
107. Pavlenda Viktor	135. Pezler Otto
108. Zrak Jozef	136. Puziová Pavlína
109. Kočtúch Hvezdoň	137. Marko Ján
110. Novomeský Ladislav	138. Petruňa Fedor
111. Števček Pavol	139. Tröml Augustin
112. Sádovský Štefan	140. Procházka Ján
113. Sedláková Mária	141. Graca Bohuslav
114. Klokoč Ondrej	142. Zamek Andrej
115. Turček Július	143. Machačová Božena
116. Valo Ján	144. Borůvka Josef

Současně byla také zvolena 37členná Ústřední kontrolní a revizní komise ÚV KSČ.

/Rudé právo, 23.8.1968/-/zvláštní sjezdové číslo/

Závěrečná rezoluce prvního zasedání mimořádného XIV. sjezdu KSČ

Mimořádný XIV.sjezd KSČ se sešel na svém prvním zasedání dne 22.srpna 1968 v Praze. Sjezdu se zúčastnilo přes výjimečné podmínky 1192 řádně zvolených delegátů z 1543. Přes značné úsilí se sjezdu nemohla zúčastnit většina slovenských delegátů, kterým to znemožnila okupační vojska.

Sjezd projednal:

1. Úvodní politické prohlášení
2. Výzvu ke komunistickým a dělnickým stranám celého světa
3. Zrušil mandát dosavadního ÚV strany a ÚKRK
4. Zvolil nový ústřední výbor strany a ÚKRK
5. Přijal Prohlášení k slovenskému národu
6. Schválil dopis prvnímu tajemníkovi ÚV s.Alexandru Dubčekovi, který je internován
7. Vzhledem k mimořádným podmínkám nemohl sjezd projednat celý stanovený program. Prohlásil se proto za permanentní a stanovy strany, otázky státoprávního uspořádání republiky a jiné základní otázky projedná na svém dalším zasedání. Sjezd ve svém jednání a závěrech vycházel z polednové linie strany, znovu zdůraznil význam akčního programu strany, který chce strana důsledně uskutečnit.

Ve vztahu k mezinárodnímu komunistickému a dělnickému hnutí bude strana usilovat o jeho jednotu.

Opírajíc se o vůli všeho lidu, bude strana svoji politiku uskutečňovat s jeho bezprostřední účastí a podporou.

Sjezd znovu slavnostně prohlašuje, že odmítá porušení suverenity ČSSR a žádá okamžité stažení okupačních vojsk.

Vycházejíc ze životních zájmů našeho lidu, bude strana usilovat o normalizaci hospodářského a politického života.

Nezbytnou podmínkou k tomu je obnovení činnosti zákonných státních a politických orgánů v čele s jejich představiteli, prezidentem republiky Ludvíkem Svobodou, prvním tajemníkem ÚV KSČ Alexandrem Dubčekem, předsedou vlády Oldřichem Černíkem, předsedou Národního shromáždění Josefem Smrkovským a předsedou ÚV Národní fronty Františkem Krieglem.

Nově zvolený ústřední výbor bude dále upevňovat jednotu strany a všeho lidu.

Sjezd vyzývá všechny občany republiky, aby věnovali své síly upevňování ČSSR, řádnému chodu hospodářství, aby tak projevíli důstojně, s rozvahou svou vůli spravovat si své státní a národní věci sami.

Sjezd končí své první zasedání s přesvědčením, že celá vlast pochopí vážnost situace, podpoří jeho jednání a bude je všemi silami uskutečňovat.

1. zasedání
mimořádného XIV. sjezdu KSČ

/Rudé právo, 24.8.1968/

Nemožné se stalo skutkem

První část sjezdu proběhla

Po celou noc ze středy i po celý čtvrtek přijížděli delegáti na 14. mimořádný sjezd strany. Těm šťastným se podařilo stihnout zahájení sjezdu, další přicházeli po celou dobu jednání. Snad nejvřeleji byli vítáni delegáti ze Slovenska. Jeden z pěti slovenských delegátů /z Trnavy/, kteří přijeli jako první na sjezd, mi řekl: "Cestu jsme měli dobrou, přijeli jsme osobním vozem,

ale naše delegace vedená soudruhy Husákem a Novomeským byla u Břeclavi zadržena. Vymlouvali se, že na sjezd nejdou, ale byli legitimováni a podle seznamu jim bylo dokázáno, že jsou delegáti sjezdu. Přesto se však během jednání dostavilo na sjezd padesát soudruhů ze Slovenska. Každá nová delegace byla vítána vřelým potleskem, ale současně se také ozývalo "Pat!" Každý hlasnější projev mohl prozradit místo, kde se sjezd konal.

Byl to vskutku historický sjezd, na němž, jak se říká, nesli delegáti na trh svoji kůži. Každou chvíli přišla zvěst: Blíží se okupantská vojska. Jedneje s co největší úsporou času. Ovšem časová stísněnost nebránila tomu, aby sjezd jednal podle všech pravidel. Každý měl možnost vyslovit svoje názory, obhajovat svoje stanoviska.

Pro mnohé nebylo lehké dostat se na místo. Například delegáti z Brna, kteří přijeli ke dvanácté hodině, byli v Poděbradech u benzínové stanice varováni: Máme vám vyřídit, abyste se ihned vrátili domů, v Praze se zatýká. Neuvěřili a šťastně dojeli.

Podařilo se mi mluvit s delegáty z Kladna. "Jsem zklamán neúčastí soudruha Pillera na sjezdu", řekl soudruh Bejček. "Hlavně také proto, že u nás v Kladně byl volen, námi byl navržen do ústředního výboru. My, jako nejsilnější organizace kraje, jsme tu kromě něho všichni. Dokonce i za tři soudruhy, kteří jsou na rekreaci v zahraničí, přijeli náhradníci."

Když ve večerních hodinách došlo k volbám nového ústředního výboru, byli nejprve zvoleni soudruzi, jimž bylo zabráněno přijít na sjezd. Soudruzi Svoboda, Dubček, Černík, Smrkovský, Císař, Šimon, Špaček, Kriegel. Pak byli zvoleni další členové ústředního výboru KSČ a členové Ústřední kontrolní a revizní komise.

Celé jednání sjezdu probíhalo v důstojném, klidném tónu. Všichni delegáti si byli vědomi závažnosti jednání i své velké odpovědnosti před celou stranou a vším československým lidem.

Dojemný byl pozdrav, který účastníkům sjezdu tlumočil trenčínský delegát od matky Alexandra Dubčeka. Než odjížděl na sjezd, prosila ho uplakaná, ustaraná o svého syna, aby tlumočil delegátům sjezdu její pozdravy a prosbu, aby i v budoucnu byli tak stateční jako dosud. Tichounkým, ale o to vřelejším potleskem a po té i hlasováním schválili delegáti dopis soudruhu Dubčekovi, v němž mu posílají vřelé, soudružské pozdravy, vyjadřují mu vděčnost za dosavadní práci a vzkazují mu, že mladí lidé, kteří po Praze pochodovali se zkrvavenou vlajkou, volali "Dubček! Dubček!" a protestovali proti okupaci. Dále delegáti sjezdu soudruhu Dubčekovi oznamují, že jej zvolili do ústředního výboru strany a že v něm vidí svého čelného představitele. Svůj dopis končí slovy: "Ty se vrátíš mezi nás."

/Svoboda, 24.8.1968/ /zvláštní vydání/

Před polednem. Ve chvílích, kdy začal zasedat XIV.mimořádný sjezd, sešel se hlavní výbor KSČ ministerstva národní obrany a zaslal mimořádnému sjezdu poselství, ve kterém mu vyslovuje hlubokou důvěru, podporu linie ležna a hluboké rozhořčení nad okupací.

/Čs.rozhlas, 22.8.1968, 17,35 hod./

11,50 hod. Situační zpráva Čs.rozhlasu: Na Václavském náměstí je před polednem několik tisíc lidí. Projíždějí tudy automobily s mládeží s vlajkami. Někdo mluvil u sochy sv.Václava. Ze dvou míst se stahovalo 6 sovětských obrněných vozů směrem k pomníku.

Jinak je po Praze poměrně klidno. Mosty doposud obsazeny. Na Hradě Klid. Stráž se střídá - tanky vždy uvolní cestu hradní stráží a opět se postaví na své místo.

12,00 hod. V Praze byla zahájena hodinová protestní stávk.

Krátce po poledni. Vyšlo zvláštní vydání Mladé fronty s prohlášením redakčního kolektivu k obsazení redakce, s výzvou představitelů čs. dětských a mládežnických organizací a několika zásadními komentáři k otázce kolaborace.

Okupanti nás obsadili!

Dostáváte toto číslo Mladé fronty ve chvílích, kdy jsou v sázce osudy našich národů na dlouhá desetiletí. Večer 21.srpna obsadila sovětská okupantská vojska redakci a tiskárnu Mladé fronty v Panské ulici, zahnala nás do jedné místnosti a věznila nás se samopaly po celou noc.

Teprve dnes ráno před osmou hodinou se nám podařilo proniknout z obsazené budovy Mladé fronty. Můžeme konečně zase svobodně mluvit ke svým čtenářům. Poslední zvláštní vydání ze včerejška nám zabavili a znemožnili nám vydávat svobodnou Mladou frontu.

Vydáváme toto číslo Mladé fronty a neustaneme v pravdivém informování, dokud nám to násilná okupantská moc neznemožní. Nevěřte nikomu, kdo by se chtěl vydávat za novou redakci Mladé fronty a kolaborovat s okupantským režimem nebo s domácími zrádci.

Mladá fronta se v roce 1945 zrodila v duchu svobody. Tento svůj ideál nikdy neopustí, nikdy jej neznechá.

Kolektiv redakce
Mladé fronty

/Mladá fronta, 22,8.1968/ /zvláštní vydání/

Naše pravda zvítězí!

Představitelé všech dětských a mládežnických organizací v ČSSR a vedení ústředního výboru ČSM vydali toto prohlášení k delegátům XIV.sjezdu KSČ:

Ve vašich rukou leží osud obou našich národů i této republiky. Plně se stavíme za stanovisko PÚV KSČ v čele se s.Dubčekem i za prohlášení presidenta republiky I.Svobody a legální vládu naší republiky. Hanebná okupace musí být okamžitě skončena. Zásadně odmítáme vystoupení některých představitelů, kteří zrazují ústavu této republiky, pošlapávají její zákony a jsou ochotni pro své osobní ambice zaprodat i svobodu a nezávislost naší země ...

Zvolte do vedoucích orgánů KSČ ty, kterým již před touto okupací dal celý náš lid i mládež plnou důvěru, odsuďte zrádce, žádejte odchod okupantů!

Buďte svědomím národa!

Pravda zvítězí!

/Mladá fronta, 22.8.1968/ /zvláštní vydání/

Nevěřte zrádcům!

V nejbližších chvílích dojde patrně k tomu, že okupanti budou jmenovat z řad českých a slovenských zrádců novou vládou, nové vedení komunistické strany a dalších orgánů.

Odmítejte je, nespolupracujte s nimi!!! Jsou to zaprodanci našich národů, kteří již delší dobu připravovali v tajné dohodě s okupanty naše dnešní neštěstí a potupu.

Každý čestný Čech a Slovák zůstane věren svému národu, ideálům svobody a demokracie. Nepotřísni si ruce špinavou kolaborací s okupanty, vrahy našich lidí, ne-

přáteli naší svobody.

Čekají nás strašné a těžké dny. Ale ať se okupanti snaží jak chtějí, svobodu v našich srdcích neušlapou. Nikdy se jí nevzdáme. Budeme za ni bojovat - tak jako v minulosti - za všech podmínek legální i ilegální práce.

Nikdo se nesmí v těchto hodinách zkoušky zaprodat našim nepřítelům. Jednota našeho odporu musí být silná, jen tak nás nikdo nepřemůže.

/Mladá fronta, 22.8.1968/ /zvláštní vydání/

Mládež nebude kolaborovat

Přes otevřený odpor proti intervenci se naše mládež nenechala zneužít k provokaci a výstřelkům, které by mohly dodat punc legálnosti veliké nespravedlnosti spáchané na našich národech. Mladí lidé již dokázali, že stojí za zákonným vedením našeho státu v čele s presidentem republiky Ludvíkem Svobodou, prvním tajemníkem ÚV KSČ Alexandrem Dubčekem, za vládou pod vedením soudruha Černíka, za Národním shromážděním v čele s předsedou soudruhem Smrkovským. Dokázali, že mají dost rozumu a rozvahy. Nikdo nám nemusí řešit naše vnitřní záležitosti. Proto vás vyzýváme. Nenechte se vyprovokovat k žádným nepředloženým činům. Každé kapky naší krve po kulce okupanta je věčná škoda a věci nás všech to nepomůže. Nenechte se ale umlčet. Protestujte všemi dostupnými rozumnými prostředky proti okupaci. Nedejte na shahy okupantů a kolaborantů o legalizaci jejich aktu násilí. Nic není mladému člověku odpornější než zrádce a jiný výraz není možno použít vůči lidem, kteří ve svém osobním zájmu jsou proti vůli celého národa.

Nedejte se umlčet. Nenechte se zkolaborovat a věřte, že náš národ nepokoří, i kdyby vyhlásili všemi jim dostupnými prostředky jejich vítězství, vítězství násilí

a zvlá. Není možno proti naší vůli zlomit páteř všech mladých lidí. Zůstaňme nesmiřitelní s jakýmkoliv kompromisem s kolaboranty. Zůstaňme čestnými, nebojácnými a výsostně rozumnými lidmi.

/Mladá fronta, 22.8.1968/ /zvláštní vydání/

12,40 hod. Zpráva Čs.rozhlasu: Jeden z příslušníků sovětských jednotek spáchal nedaleko budovy ÚV KSČ sebevraždu.

Autentický příběh z tragických dní

Bylo to ve čtvrtek, to jsme s nimi ještě mluvili.

"Koljo, co tu děláš?"

Na tanku sedí devatenáctiletý chlapec, stěží mě poznává. Nikdy v době prehistorie, kterou se nyní stala moje návštěva v Sovětském svazu, neviděl v mých očích hrůzu. Nakonec mě poznal.

"Koljo, co tu děláš?"

"Dostali jsme rozkaz. Přijeli jsme - jako přátelé..."

"Jako přátelé - vždyť střílíte ..."

"Já nestřílel..."

"Co ti řekne Saša, tvoje sestra, až přijdeš domů..."

"Já nestřílel - poslali nás sem ..." Ukazuje zásobník.

"Ale střílejí jiní, zastřelili jste dvacetiletého chlapce, určitě vás měl rád, měli jsme vás všichni rádi..."

"Dostali jsme rozkaz, je tu kontrarevoluce, zmatek..."

"Koljo, byl tu klid, než jste přijeli - jen si představ, kdyby do Charkova vjelo tolik vojáků, taky by nastal zmatek, ne?"

Napadá mě spásná myšlenka: "Koljo, co to je podle tebe kontrarevoluce?"

"To je, když se nesohlasí s Leninem."

"A Koljo, máš rád Stalina?"

"Ne, byl špatný."

"No vidíš a stejně tak špatný byl Novotný. A my ho nechtěli. Chtěli jsme si dělat všechno podle sebe, ne podle vás, vždyť jste veliká země, a tak to musí být jiné než v malé zemi ..."

"Já tomu nerozumím, dostali jsme rozkaz ..."

"Neřekli vám pravdu ..."

"Proč by nám lhali?"

Kolja dlouho nechápal. Předtím mluvil s desítkami jiných lidí a slyšel stále totéž: "Řekněte, proč jste přijeli, proč?"

x

Stála jsem opodál asi půl hodiny a byla svědkem otřesné události. Kolja zdvihl vlastní zbraň proti sobě a stiskl kohoutek ...

Alena

/Rudé právo, 27.8.1968/

13,00 hod. Sovětské jednotky ukončily obsazování budovy ČSAV na Národní třídě.

Obsazení budovy Československé akademie věd vojenskými okupačními jednotkami

Dne 22.srpna v poledních hodinách obsadily sovětské okupační jednotky budovu presidia Československé akademie věd v Praze 1, Národní třída 3 a donutily brutálním způsobem přítomné pracovníky Akademie k okamžitému opuštění budovy, aniž dovolily učinit jakékoliv opatření k zajištění další práce. K obsazení budovy byl vydán tento neslýchaný rozkaz:

Приказ.

Я, представитель войск Варшавского договора, старший лейтенант Орлов Юрий Александрович, приказываю прекратить работу дня 22 августа до 13 часов всем работникам и членам Президиума Чехословацкой Академии наук и освободить все помещения Академии наук СССР.

.....
подпись

K tomuto neuvěřitelnému, v historii naší vědy bezprecedentnímu opatření vydalo presidium ČSAV téhož dne toto prohlášení:

Presidium Československé akademie věd oznamuje, že budova naší vrcholné vědecké instituce byla přes jeho odpor brutálním způsobem obsazena okupačními vojsky.

Presidium ČSAV, které nadále pokračuje ve své práci, rozhodně protestuje proti tomuto nezákonnému aktu. Při této příležitosti znovu vyjadřuje svou podporu řádně zvoleným ústavním orgánům ČSSR a připojuje se k požadavkům legální vlády a Národního shromáždění na okamžitý odchod okupačních vojsk a obnovení normálních podmínek materiálního a duchovního života našich národů.

Presidium ČSAV

/Materiály ČSAV/

Návrh na odměnu vládním vyznamenáním velitele čtyř gardového nadporučíka Orlova Jurije Alexandroviče, člena strany

Soudruh Orlov J.A. při plnění úkolu obsazování budovy Československé akademie věd projevil velitelskou rozhodnost, odvalu, iniciativu, uskutečnil manévr do týlu objektu a rozhodným jednáním ovládl levé křídlo budovy. Dále v průběhu dne ovládl celou budovu a organizoval ochranu a obranu. V průběhu plnění úkolu a dále

při plnění jiných úkolů soudruh Orlov J.A. rozhodně zmařil pokusy reakčních elementů vést propagandu mezi sovětskými vojáky a fotografovat vojska a techniku. Vedl neustálou vysvětlovací práci mezi podřízenými, dodával jim odvahy k plnění úkolů.

Soudruh Orlov J.A., vysoce si zaslouživ čest sovětského vojáka, splnil internacionální povinnost pro upevnění pozic socialismu v Československu.

Domnívám se, že s.Orlov J.A. je hoden vládního vyznamenání řádem Rudé hvězdy.

22.8.1968

/Davydovskij/

/Přeloženo z fotokopie originálu rukopisného konceptu/

Návrh na vyznamenání zástupce velitele roty, politického oddílu, podporučíka zásobování Ginterise Romase Jozoviče, člena KSSS

Soudruh Ginteris R.J. plnil úkoly při obsazování a udržení důležitého objektu, projevil statečnost a odvalu. Systematicky vysvětloval podřízeným roli našich vojsk v probíhajících událostech. Svým politickým přesvědčováním, zásadovostí sjednocoval vojáky, seržanty a důstojníky k plnění stanovených úkolů.

Soudruh Ginteris R.J. projevil osobní chrabrost, iniciativu, osobním příkladem dodával odvalu podřízeným k plnění stanovených úkolů, rozhodně mařil pikle agentů imperialismu, kteří se pokoušeli vést antisocialistickou propagandu, fotografovat vojenské objekty a techniku.

Domnívám se, že komunista Ginteris R.J. je hoden vládního vyznamenání "Za bojové zásluhy".

22.8.1968

/Davydovskij/

/Přeloženo z fotokopie originálu rukopisného konceptu/

Представление для награждения
гражданином Великой Отечественной войны
сержанта Шимарова
Михаила Ивановича и в.к.м.

Товарищ Шимаров М.И. при выполнении задания
командиром по захвату и последующей охране моста
Сухобавинской дачи проявил высокую смелость, решительность
и высокую дисциплину и преданность.

Выполняя последующие задания командиром по
охране объектов в.с.с. Шимаров проявил высокую
бдительность, личный пример бодрости и преданности
на выполнении задания командиром.

Смело и решительно пресекал попытки контрреволюционных
элементов проникнуть на территорию анклава и
содержания в Действительном укреплении жизни советских
воинов.

В трудных обстановке задания Шимаров, в.к.
с честью оправдал высокое звание - советский воин.

Считаю, что товарищ Шимаров достоин награждения
медалью "За отвагу".

Завьялов 1968.

Командир 1 под в.к.м. поздорова.

Завьялов

- 1). 19-17 июля
- 2). в.к.м.
- 3). в.к.м.
- 4). в.к.м.
- 5). в.к.м.

Návrh na vládní vyznamenání velitele roty, gardového
nadporučíka Gruta Anatolije Ivanoviče, člena KSSS

Soudruh Grut A.I. plnil úkol obsazení a udržení mos-
tu přes řeku Vltavu, počínal si směle a rozhodně, umně
vedl své družstvo, osobním příkladem dával odvahu podří-
zeným k plnění stanoveného úkolu. Neustále pracoval ve
svém družstvu, vysvětloval situaci, ve které se ocitli
sovětští vojáci. Směle mařil pokusy kontrarevolučních
elementů vyprovokovat ozbrojený konflikt mezi sovětskými
vojáky a obyvateli Prahy. V podmínkách neustálého morál-
ního a fyzického vypětí vždy byl vzorem bodrosti, vytrva-
losti a stranické zásadovosti.

Soudruh Grut dodával odvahu podřízeným osobním pří-
kladem, projevil vysoké morální vlastnosti sovětského
důstojníka a čestně splnil úkoly sovětské vlády a ÚV
KSSS.

Domnívám se, že soudruh Grut je hoden vládního vy-
znamenání řádem Rudé hvězdy.

22.8.1968

/Davydovskij/

/Přeloženo z fotokopie originálu rukopisného konceptu/

13,25 hod. Čs.rozhlas vysílal provolání Národního shromáždění
ČSSR k občanům Československa.

Občané Československa,

Národní shromáždění, které v těchto chvílích zase-
dá ve ztížených podmínkách, vytvořených nenormálním sta-
vem, se k Vám znovu obrací, aby Vás informovalo o své
činnosti. Považovali jsme za nutné vyslovit především
oficiální protest vládám a parlamentům těch zemí, je-
jichž vojenské jednotky se nacházejí na našem území,
proti svévolnému porušení suverenity státu.

Žádáme u příslušných vládních a parlamentních orgánů o okamžité stažení cizích vojenských jednotek. Žádáme dále, aby mohly normálně pokračovat všechny legální ústavní orgány, vláda, Národní shromáždění, orgány Národní fronty a České národní rady, za účasti jejich předsedů, kteří jsou stále internováni. Žádáme, aby došlo k jednání mezi vládami a vedením strany o normalizaci situace. Prohlásili jsme, že jediné legální orgány jsou ty, které byly demokraticky zvoleny před násilnou vojenskou okupací, tj. před 21. srpnem 1968. Navázali jsme spojení s prezidentem republiky Ludvíkem Svobodou, s nímž společně koordinujeme další kroky. Vyjádřili jsme mu plnou podporu.

Občané, obracíme se k Vám s žádostí o pomoc. Naše jednání bude o to účinnější a rychlejší, čím více rozvahy a klidu projevíte Vy. Vyhýbejte se jakýmkoliv srážkám, které by mohly vést k protizásahům. Vstupujte v jednání s místními veliteli cizích vojsk, předávejte jim své rezoluce. Žádejte, aby stáhli své jednotky mimo města a sídliště. Žádejte, aby uvolnili provoz a aby pořádek zabezpečovaly naše orgány VB. Stávkové akce, které se na některých místech připravují, jsou neúčinné. Poškozují především naše hárrody, naše hospodářství, zejména to, čím my můžeme působit na relativně klidný chod věci. Vyjadřujte svou plnou podporu Dubčekovu vedení, Černíkově vládě, Smrkovského Národnímu shromáždění, Císařově České národní radě, Krieglově Národní frontě. Buďte jednotni a plní důstojnosti, která je hodna lidu vědomého si svého morálního vítězství. Zabraňte všem provokacím, které by mohly poškodit další vývoj událostí. Věříme Vám, opíráme se o Vaši plnou důvěru, kterou nezklameme.

Praha, 22,8,1968

Národní shromáždění ČSSR

/Materiály NS/

V průběhu dne se sešla k mimořádnému zasedání vláda ČSSR.

Vláda Československé socialistické republiky se na svém druhém mimořádném zasedání, konaném dne 22.8.1968 za předsednictví ministryně spotřebního průmyslu Boženy Machačové usnesla:

- 1/ Trvat na urychleném odchodu okupačních armád.
- 2/ Opětovně požadovat oficiální jednání s velitelem okupačních vojsk a při tomto jednání požadovat:
 - a/ okamžité zastavení všech násilných akcí proti obyvatelstvu a zabránit tak ztrátám na zdraví, životech a majetku obyvatelstva i státu,
 - b/ zajistit působnost vlády na celém území státu a zabezpečit pro vládu nerušené spojení se všemi vládními orgány všech stupňů v krajích a okresech, hospodářskými i jinými institucemi,
 - c/ umožnit trvalé spojení vlády se všemi informačními prostředky /tisk, rozhlas a televize/ a pro tyto prostředky zabezpečit působení po celém území státu,
 - d/ obnovit pravomoc národních výborů a jiných podle působení v příslušných oblastech a zajistit jim spojení s vládou.
- 3/ Za zvláště důležité jednání s velitelem okupačních jednotek považuje vláda uvolnění zadržených členů vlády, zejména jejího předsedy inž. Oldřicha Černíka, ministra obrany inž. Martina Džúra, aby se mohli ujmout výkonu svých funkcí.
- 4/ V zájmu udržení nerušeného života všech občanů republiky a plynulého chodu hospodářství je nutné zabezpečit plnou působnost hospodářství, řídicích orgánů, především v oblasti průmyslové i zemědělské výroby, dopravních spojů a zásobování veškerými životními potřebami a pohonnými hmotami.
- 5/ Zabezpečit plynulost v práci banky a ostatních potřeb-

ných ústavů, aby nebylo ohroženo financování a výplata potřebných pro výrobu i mzdy a platy zaměstnanců. Aby nedošlo k porušení v oblasti měnového hospodářství státu, usnesla se vláda, že bez jejího výslovného souhlasu nelze uvolnit finanční prostředky pro okupační armádu.

- 6/ Materiální zdroje, především potraviny a spotřební zboží, jež jsou na území republiky, jsou určeny především pro zásobování našeho obyvatelstva a naší armády. Použití těchto zdrojů okupačními armádami pokládá vláda za násilný čin, jemuž se jednotliví občané nemohou bránit, aby nedošlo ke krveprolití. Předání těchto zdrojů okupačním armádám se může dít jen na kvitanci, vystavenou velitelem vyšší velitelské okupační jednotky, přičemž tato kvitance musí být potvrzena příslušným národním výborem.

Toto usnesení předkládá vláda současně Národnímu shromáždění k zajištění koordinovaného postupu.

/Průboj, 23.8.1968/

Provolání Ústřední rady odborů a Ústředního výboru odborových svazů

Odbory jednoznačně za vládou

Ustavujte stávkové výbory - chraňte závody!

Jednoznačně se stavíme za stanovisko legální vlády ČSSR vedené inž. Oldřichem Černíkem a přijaté dnes ve čtvrtek.

Na jeho podporu vyzýváme odborové orgány v závodech a podnicích, aby přikročily k ustavování stávkových výborů, ochraně svých závodů a podniků.

Současně se obracíme na všechny odborové orgány a na ustavené stávkové výbory v závodech, aby vlastními

prostředky zabezpečily klid a pořádek ve svých závodech, aby zabránily nepředloženým akcím a v případě potřeby byly připraveny na podporu stanoviska vlády zahájit generální stávkou.

Plně podporujeme požadavek o neprodlené uvolnění zadržených členů vlády, zejména jejího předsedy inž. O. Černíka a ministra národní obrany inž. Martina Dzurá, aby se mohli plně ujmout výkonu svých funkcí.

V Praze dne 22.8.1968

Odpoledne. Velení okupačních vojsk vydalo ultimatum k ustavení kolaborantské vlády.

Jak se dozvídáme, prý okupační vojska vydala ultimatum, aby do 18 hodin dnešního dne 22. srpna 1968 byly sestaveny vláda a vedení KSČ, které by souhlasily s obsazením naší vlasti a byly povolným nástrojem okupantů. Podmínkou je, aby v této vládě a vedení KSČ nebyli soudruzi Dubček, Smrkovský, Černík, Kriegel, Špaček, Šimon, Císař. Naproti tomu v této vládě a vedení KSČ musí podle ultimata být Bilák, Pavlovský, Kolder, Indra, Lenárt. Nebude-li toto ultimatum splněno ve stanovené lhůtě, bude nastolen okupační režim se všemi důsledky. Hrozí nebezpečí, že tito kolaboranti se ultimatu podrobí.

Zabraňme rozkolu národa a strany!

Jednota, rozvaha, odhodlanost!

Za Svobodu, za Dubčeka, za Smrkovského, za Černíka!

/Rudé právo, 22.8.1968/

14,50 hod. Zpráva Čs. rozhlasu: Skupina právníků z Ostravy studovala mezinárodní právo a možnost odchodu cizích vojsk v případě, že ^{by} prezident nebo vláda požádali OSN o neutralitu. Je to podle stanov OSN. Ministr Hájek by

mohl toto stanovisko tlumočit.

15,00 hod. Zpráva Čs.rozhlasu: Po Praze jsou vylepovány plakáty vyzývající, aby se obyvatelstvo zúčastnilo velké manifestace na Václavském náměstí. Není vyloučena provokace, aby okupační vojska mohla zasáhnout. Výzva k občanům Prahy - neshromažďujte se!

15,20 hod. Čs.rozhlas oznámil: Budova ČTK je obsazena, redaktoři však pracují dále.

15,25 hod. Čs.rozhlas: Zpráva z parlamentu. V budově parlamentu zasedá stranická skupina komunistů-poslanců. Jednají o tom, jak u velení sovětských vojsk zajistit, aby prezident, parlament, ÚV KSČ a ostatní instituce měly podmínky k činnosti a aby vojska opustila území ČSSR a tím byla obnovena suverenita státu. Jsou jednotni s národem. Žádají osvobození Dubčeka, Černíka a ostatních z internace. Vystoupil J.Krosnář, který se dožadoval energického jednání se sovětským velvyslanectvím a velvyslanectvími ostatních okupačních zemí. Marie Miková posílá vzkaz: "Jsme spolu s našimi národy, poslanci nezradí, voliči se na nás mohou spolehnout. Chceme svobodu Dubčekovi a ČSSR. Jen, občané, klid!"

15,50 hod. Čs.rozhlas: Dvoučlenná delegace NS měla odevzdat na velvyslanectví NDR protestní dopis parlamentu a vládě NDR. Poslanci byli přijati zástupcem velvyslance, který se divil, že parlament zasedá a protestuje proti okupaci ČSSR vojsky Varšavské smlouvy. Jejich jednotky prý jsou zde legálně, byly prý pozvány našimi činiteli. Na dotaz, kterými našimi činiteli, zástupce velvyslanectví neodpověděl. Velvyslanectví protest nepřijalo.

16,20 hod. Informace ministerstva národní obrany: Spojené velení okupačních armád vydalo tento rozkaz:

- 1/ Neodzbrojovat čs.jednotky.
- 2/ Opustit prostory, kde jsou umístěna čs.vojska.
- 3/ Malá místa zcela vyklidit, rozmístit se mimo ně.
- 4/ Ve velkých městech umístit vojenské jednotky v parcích a na volných prostranstvích.
- 5/ Upustit od blokování budov státních a stranických orgánů ČSSR.
- 6/ Banky mají pracovat normálně.
- 7/ Veškerá spojenecká vojska se budou zásobovat vlastními silami.

16,40 hod. Zahájeno pokračování 26.mimořádné schůze Národního shromáždění. Schůze projednala svolání k připravované demonstraci na Václavském náměstí, informace o zasedání stranických skupin poslanců a o předání protestních dopisů na zastupitelských úřadech. Poslanci se vzájemně zavázali, že nikdo neopustí dobrovolně budovu parlamentu a znovu vyzvali ostatní poslance, aby se dostavili na zasedání. Projednána otázka důvěry vládě.

/Materiály NS/

16,45 hod. Zpráva Čs.rozhlasu: V ulicích Prahy probíhají neustále podpisové akce za odchod okupačních vojsk, za propuštění našich vládních a stranických představitelů, za podporu legálním orgánům státu.

16,50 hod. Situační zpráva Čs.rozhlasu z pražských ulic: Pracovník rozhlasu procházel v těchto chvílích Prahou. Na Václavském náměstí se shromažďují stovky lidí. Za 10 minut má začít manifestace. Rozhlas žádá, aby se všichni rozešli - jde o provokační akci.

Jinak se v ulicích kolem Václavského náměstí a rozhlasu stále shromažďuje mnoho lidí. Zatím se tam nic v posledních hodinách nestalo. Diskutuje se. Opakována žádost k rozejtí.

17 hod. Pražané shromáždění na Václavském náměstí uposlechli výzev Čs.rozhlasu a příslušníků VB, upustili od zamýšlené demonstrace a v klidu se rozešli.

Václavské náměstí - čtvrtek 17,00 hod.

Čekali jsme na tuto hodinu napjatě ...

Dlouho před ní Václavské náměstí obklopily okupantské tanky. U Muzea vytvořily dokonalou zeď. Děla a kulometry mířily na chodníky. Tváře vojáků byly zachmuřené a tvrdé.

A na Můstku a podél chodníků se kupily stále větší hloučky lidí, hlavně mladých chlapců a děvčat. Kdosi rozšířil po Praze zprávu, že v pět hodin odpoledne bude na náměstí manifestace. Ta zpráva se ukázala jako provokace, demonstrace měla okupantskému velení poskytnout záminku k tvrdému zásahu a především zdůvodnění své agrese. Ale kdo to ví? Pražané přijíždějí na náměstí v nákladních autech ozdobených vlajkami, hloučky rostly, vzrušení narůstalo ...

Dojde k masakru?

Legální rozhlas varuje, upozorňuje na provokaci, jeho výzvu nesou mnozí lidé na velkých plakátech ... Ale pátá hodina se blíží.

Pár minut před pátou dorazily na náměstí vozy VB. Z reproduktoru zní tátovský hlas: "Kluci, neblbněte, rozejďte se, nač okupantům dávat záminku, pochopte, co chtějí ..."

Vozy neustále objížděly náměstí, zdálo se, že do

nekonečna.

V Jindřišské ulici okupantský tank točil věží, jako by už hledal cíl.

A potom přece: pomalu, dost neochotně, ale přece jen se hloučky rozcházely. Po půlhodině byl na náměstí klid.

Výborně! Rozum zvítězil. V klidných ulicích vyhlížejí tanky hrozivěji. A jsou také ještě zřetelněji důkazem agrese proti svobodnému a pokojnému lidu.

/Rudé právo, 24.8.1968/

Bravo Pražané

Včerejší výzva k vyklizení Václavského náměstí, kde se měla sejít mohutná demonstrace proti okupantům, která se mohla stát vítanou záminkou pro vyhlášení stanného práva, byla ukázkou vynikajících vlastností Pražanů v této pohnuté době.

Během velmi krátké doby bylo Václavské náměstí zcela vyklizeno. V jeho vozovce i na chodnících nebyla jediná civilní noha. Nad Václavákem, ještě před několika minutami hlučným, se rozprostřelo absolutní ticho.

Přítomná mládež byla krajně disciplinovaná, ochotně pomáhala několika málo příslušníkům VB, kteří zabraňovali případnému vjezdu automobilů na prostranství.

Včerejší ukázka na Václavském náměstí není ovšem jedinou. Jste báječní, Pražané, Prokazujete, že jste vlastenci v plném smyslu tohoto slova. Překonáváte potíže, způsobené okupací vašeho města důstojně, jak se sluší na svobodné občany hlavního města. Vydržte, vydržme. Naše síla je nezlomná.

/Večerní Praha, 23.8.1968/

18,00 hod. Znovuzahájeno pokračování 85.mimořádné schůze předsednictva NS. /Přítomno 18 členů PNS./ Projednána informace, že prezident republiky nedoporučuje poslat rezoluci OSN. Připravena rezoluce NS pro případ vyhlášení stanného práva, schválen dopis prezidentu republiky a zvolena tříčlenná delegace k jeho předání.

Národní shromáždění Československé socialistické republiky
Vážený a milý soudruhu presidente,

chceme Vám v této vážné chvíli našich dějin především poděkovat za Vaši neutuchající oddanost právu a svobodě naší země, poděkovat Vám za to, že tak pevně a rozhodně hájíte touhy našich lidí po socialismu s lidskou tváří, po suverenitě a nezávislosti.

Ujišťujeme Vás znovu - jako to už mnohokrát učinili členové našeho předsednictva - nejen za sebe, ale i za všechny československý lid - svou oddaností i svou pevnou vůlí setrvat za všech okolností v boji za dodržování ústavy republiky, zákonů a práva.

Slibujeme, že zůstaneme věrni Vám, naší zákonné vládě v čele s Ing. O.Černíkem, našemu předsedovi J.Smrkovskému, předsedovi Národní fronty dr. F.Krieglovi, prvnímu tajemníkovi ÚV KSČ A.Dubčekovi a dalším představitelům našich vrcholných institucí a orgánů.

U vědomí historické zodpovědnosti nás všech za další život naší země, v nejužší součinnosti s nejšířšími vrstvami československého lidu prosíme Vás, vážený soudruhu presidente, abyste i nadále věnoval své síly společnému boji, který čestně vejde do dějin našich národů a bude vždy světlou stránkou světových dějin.

Tiskneme Vám srdečně ruku, přejeme Vám dobré zdraví a srdečně Vás pozdravujeme.

Národní shromáždění
Československé socialistické republiky
J.Valo v.r.

V Praze dne 22. srpna 1968
(Materiály NS)

Parlamentní zpravodaj hlásí:

Prozatímní budova parlamentu na náměstí Maxima Gorkého je obšancována vojskem. Děla a kulometry obrněnců jsou výmluvné. Pobouření poslanci se domáhají vstupu do budovy. Po nalezení odpovědného komandíra dosáhli aspoň toho, že tank uvolnil dveře na dvě hodiny. Potom říčnický závara opět zapadla.

Přišel jsem později a tak dovnitř pronikám vedlejším vchodem. Nahoru vyjíždím směšně malým nákladním výtahem, sloužícím jídelně. V labyrintu budovy je překvapivě mnoho lidí. Přes nesmírně obtížné přepravní podmínky je tu již přes sto sedmdesát poslanců, také zaměstnanci Kanceláře Národního shromáždění disciplinovaně přišli.

Vojáci, kteří včera podle zpráv do budovy vnikli, nejsou však vidět. A přece jednoho vidím, vyklání se z okna. Od chlapce pomalu odchází poslankyně, typicky rozložitá slovenská matka. "Nevšímejte si ho," prosí, "pověděla jsem mu to. Mám dva kluky staré jako je on, celý život slyšeli to nejhezčí tam o těch /kývla hlavou k oknu/, zeptala jsem se ho, jak mám všechno synům vysvětlit. Pochopil a pláče. Teď chce být sám, aby se dal dohromady, než přijde jeho velitel..."

Největší sál budovy nemohl zdaleka pojmout všechny poslance, tísní se tedy i v přilehlé chodbě. Sčítání přítomných ukazuje, že plenární schůze může vydávat platná usnesení. Hlavním bodem programu bylo Prohlášení Národního shromáždění. (publikováno na jiném místě - pozn.red.)

Prohlášení bylo přijato jednomyslně, pouze poslanec Mestek se zdržel hlasování. (Dalších schůzí se již Mestek neúčastnil.)

Po pracovně přepjatém dnu a večeru uléhají poslanci a poslankyně na podlahy kanceláří, přikryti saky a tím, co našli ve svém kufru. Rozhodli se budovu neopouštět - mohou sice vyjít, ale není dostatečná záruka, že se ještě vrátí. A parlament potřebuje - aby byl vskutku reprezentantem lidu - co nejvíce poslanců.

(Mladý svět, č.35, 1968)

Pozdě večer Vydán rozkaz presidenta republiky vojskům ČSLA.

22.srpna 1968

Praha

Vojska ČSLA v souladu s vydanými rozkazy a nařízeními splnila stanovené úkoly. Velitelský sbor pochopil vážnost situace a svým klidem, rozvahou a pevností velení zbezpečil aby nedošlo k incidentům, které by vedly ke krveprolití.

Velení ČSLA je soustavně se mnou ve styku a všechna zásadní opatření jsou vydávána s mým souhlasem.

Velení ČSLA je ve styku s představitelem spojeneckého velení vojsk. Činí se vše pro to, aby nedocházelo ke konfliktům, které by mohly narušit klid a pořádek. Tím se snaží přispět k vytvoření příznivějších podmínek k řešení složitě politické situace.

Jsem přesvědčen, že velitelé, politické orgány a stranické organizace všech stupňů tento rozkaz správně pochopí a zabezpečí jeho proniknutí do vědomí a činnosti vojsk. Spoléhám na politickou zralost a odpovědnost všech příslušníků armády. Věřím, že příslušníci armády se ani v budoucnu nenechají strhnout k nepředloženým činům, které by mohly vážně ohrozit zájmy našeho lidu a že budou i nadále se svou odpovědností a rozvahou plnit mnou vydané rozkazy.

President Československé socialistické republiky

Ludvík Svoboda, v. r.

(Obrana lidu, 23.8.1968)

Ve večerních hodinách pokračovala v jednání čs.vláda.

Vláda ČSSR pokračovala ve svém jednání dne 22.srpna i v večerních a nočních hodinách za předsednictví svého místopředsedy s.dr. L.Štrougala. Zasedání vlády se zúčastnilo 22 jejich členů. Na svém zasedání vyslechli informace přednesené jednotlivými ministry. Vláda se zabývala podmínkami pro svoji další činnost a konstatovala, že stále nepracuje v normálních podmínkách zejména proto, že dále pokračuje okupace země vojenskými silami pěti zemí Varšavského paktu že se její práce nemůže zúčastnit předseda vlády ing. O.Čeňák a je znemožněna účast některým dalším členům vlády; že vládě není umožněn normální vzájemný styk s NS že nemá možnost získávat dostatek informací o životě v zem:

že některé vládní budovy jsou obsazeny, takže vláda nemá k dispozici některé potřebné technické prostředky. Za této situace se může vláda zabývat pouze běžnými záležitostmi na základě individuálních informací svých jednotlivých členů a dbát o to, aby život země mohl i ve stížejných podmínkách pokračovat.

Za tím účelem vyvíjí maximální úsilí, aby byla ochráněna práva občanů a zabráněno dalším ztrátám. Vláda proto jednala s presidentem republiky L.Svobodou, který je shodného názoru, že základní podmínkou pro další činnost ústavních a politických orgánů je uvolnění jejich čelných představitelů ss. Dubčeka, Černíka, Smrkovského, Kriegla a dalších dosud internovaných soudruhů.

President republiky informoval vládu, že po vyčerpání všech možných prostředků, jimiž se snažil dosáhnout tohoto cíle jednání v Praze, se rozhodl vést jednání v Moskvě a požádal vládu, aby určila dva členy vlády do jeho doprovodu. Tímto úkolem pověřila vláda svého místopředsedu s.dr. Husáka a ministra národní obrany generála M.Dzúra. Současně byla vláda informována o jednání předsednictva ÚV NF, které určilo do presidentova doprovodu svého člena ministra spravedlnosti dr. Kučeru. Další složení presidentova doprovodu vláda neprojednávala.

Po odletu presidenta republiky se vláda rozhodla dále pokračovat v řešení běžných otázek života země. O dalším svém postupu rozhodne vláda po návratu presidenta republiky. Vláda se plně cítí vázána svým programovým prohlášením z dubna 1968 ve všech jeho souvislostech, které vycházejí z akčního programu KSČ a bylo schváleno NS a na jehož základě dostala důvěru lidu.

Vláda se proto znovu obrací ke všem občanům, aby za všech okolností zachovali klid a nedávali možnost vzniku konfliktních situací.

Vzhledem k tomu, že došla zpráva o nenormální situaci ve vedení státní bezpečnosti, žádá vláda na návrh ministra vnitra, který se jednání vlády trvale účastní, aby se neprodlené hlásil náměstek ministra vnitra V.Šalgovič vojenské kanceláři presidenta republiky, která mu neprodlené

zprostředkuje styk s vládou.

Podle článku 65 ústavy přísluší po dobu nepřítomnosti presidenta republiky na území ČSSR výkon jeho funkce vlády.

Vláda ve svém jednání dále pokračuje.

(Svobodná ČTK hlásí..., 23.8.1968)

Další komentáře čs. a sovětského tisku ke dni

Přátelé, soudruzi, bratři - Češi a Slováci!

- Od večerejších nočních hodin jsme na nohou. Prochá-

zeli jsme ulicemi Prahy, dílnami našich závodů. Naši lidé ve Vysočanech a v Libni večerejšího dne nepracovali. Byli překvapeni stejně tak jako celý národ. Hovořili o situaci a všichni byli zajedno: Stojíme za našimi demokraticky a řádně zvolenými zástupci - prezidentem Svobodou, Dubčekem, Smrkovským, Černíkem.

Ve Vysočanech a v Libni byl poměrný klid: viděli jsme pouze směrem od Kbel přijíždět tanky, obrněné automobily a další vojenskou techniku sovětské armády. Okupanti směřovali směrem ku Praze. Pouze fronty u obchodů s potravinami, fronta u benzinové pumpy na Balabence signalizovaly mimořádné události. V závodech byl včera i dnešního dopoledne klid.

Co Vaši redaktoři Kováka ČKD Praha viděli:

V obvodu Prahy 9 zničená dlažba, refíže, zporážené sloupy. Smutný byl pohled kolem Ústavu národního zdraví ve Vysočanech, kam přijížděly sanitky s prvními zraněnými. Zničené ulice, převálcované automobily jsme viděli po trase v Karlíně, až na Poříč; v Nekázance tanky okupantů rozdrtily desítky automobilů, které byly dalšími tanky vraženy do výkladních skříní a průjezdů obytných domů; mezi těmito vozy byla řada aut se zahraničními čísly - Alfa-Romeo z Říma, Volkswagen z NSR, Taunus s vídeňským číslem atd. Příkopy, Václavské náměstí a přilehlé ulice jsou zničeny pásovými vozidly.

Nejhůře je na Vinohradech kolem rozhlasu: vyhořelé domy, zničené autobusy městské dopravy, desítky osobních aut. Viděli jsme však i raněné, nemocnice Na Františku dnes hlási-

la pět mrtvých. Na našeho fotoreportéra, jehož snímky nejčastěji vidíte na stránkách Kováka, se rozjel tank okupačních vojsk v momentě, kdy jen vytáhl fotografický aparát; redaktor Kováka byl od budovy Rudého práva, kde naše noviny normálně tiskneme, odehnán pažbami samopalů. Dnes ráno, když se další náš redaktor pokoušel fotografovat oblasti Palmovky, byl pronásledován okupačním vojákem se samopalem.

Nemáme však příliš mnoho času a nevíme, jak dlouho ještě budeme moci vykonávat své povolání: proto jen to nejdůležitější a ve stručnosti ze závodů ČKD Prahy 9.

Z dobře informovaných míst jsme se dozvěděli, že soudruh Dubček před svým zatčením a odvezením v transportéru okupačních vojsk propašoval moták, v němž se obrací na pražské občany, zejména na velké závody a především na dělnictvo devátého pražského obvodu s prosbou, aby udrželo své továrny, aby lidé zůstávali v závodech pohromadě - neboť v této soustředěné síle má hlavní město záruku a záštitu. V případě potřeby - končí moták - je to důležitá a možná rozhodující síla, které v případě potřeby by bylo možné použít.

Upozorňujeme vás však: jsme sice silou, budeme-li jednotni - jsme však silou, která tu není proto, abychom pochodovali s vlajkami do ulic.

Naší pomoci bude zřejmě potřeba: Podle zpráv, které jsme dostali, se okupanti budou snažit sestavit nové předsednictvo ÚV KSČ a vládu republiky z nastrčených kolaborantů. Hovoří se konkrétně o Kolderovi, Švestkovi a Indrovi; berte tyto zprávy zatím jako nepotvrzené, ale není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu. Konečně v uplynulých dnech - soudě podle výroků Švestky a Indry - by tatáž informace mohla odpovídat pravdě. Účastníci nedávného aktivu funkcionářů v jídelně Elektrotechniky si jistě vzpomenu na prohlášení Koldera, který již tehdy, t.j. asi před dvěma měsíci, vybízel komunisty k tomu, aby nežádali urychlení mimořádného XIV.sjezdu. V posledních 14 dnech jsme četli různé články šéfredaktora Rudého práva Oldřicha Švestky, které měly naprosto demobilizační charakter, které mj. tupily naše dělníky. Ve světle dnešních událostí je nám jasné, co tyto články a prohlášení znamenaly, na které straně tyto funkcionáři stáli a dnes zřejmě stojí. Právem se tedy obá-

váme jejich zrahy - toho, aby mohli zasednout na vedoucí místa.

Národ je jednotný, lze to vidět a slyšet mezi našimi pracujícími, a to nejen v Praze 9; stejně tak smýšlejí i ve smíchovské Tatře ČKD, v Polovodičích i na všech detašovaných pracovištích. Národ je jednotný, ale i mezi námi jsou zaprodanci a zrádci; dejte si všude pozor na případné provokatéry, řiďte se pokyny, které vydávají celozávodní výbory KSČ, ZV ROH a hospodářské vedení závodu - tyto orgány stojí za našimi legálně zvolenými představiteli.

Co nyní dělat?

Ve všech našich závodech, kde už tato akce začala, popisujte dál prohlášení, žádající propuštění Dubčeka, Černíka, Smrkovského a dalších představitelů naší vlády a strany, kteří jsou okupačními vojsky kdesi internováni!

Buďte v továrnách, abychom mohli zasáhnout, bude-li toho třeba!

Okupantům dobrovolně nevydávejte továrny, ani jakákoliv zařízení; ustupte pouze hrubému násilí a neriskujte životy - i tak už bylo ztrát a obětí dost!

S okupanty nevyvolávejte srážky, chovejte se k nim korektně, přezíravě, ale v žádném směru jim nepomáhejte, neusnadňujte okupantům pobyt v Československu!

Přesvědčujte své kolegy, aby přišli na svá pracoviště! Zabraňte horkokrevným a zejména mladým lidem v neuvážených akcích, které by i pro naše závody mohly mít tragické následky!

Především: Zachovávejte v závodech klid a pořádek! Uposlechněte pouze pokynů těch orgánů, které stojí za legálně zvolenými představiteli vlády a strany!

Odmítejte provokatéry a případné zrádce! - doufejme však, že se mezi námi nenajdou, že jim nikdo neumožní dezorientovat naše lidi, zanést do závodu chaos!

Naše závody mají dlouholetou tradici - lidé ze Sokolova, Elektrotechniky, Sléváren, Kompresorů, Trakce, Dodavateláku, smíchovské Tetry, Polovodičů a generálního ředitelství - v rozhodujících okamžicích stáli vždy pevně a rozhodně na straně pokroku a demokracie. V této pro náš národ tra-

gické a osudové chvíli jistě nezklameme!
(Legální Kovák, Zvláštní vydání 22.8.1968)

Telegraficky ze závodů ČKD - Praha

Doprava do Vysočan i Libně bude až do odvolání zajišťována autobusy jednotlivých závodů tak, jako tomu bylo dnes. Nic tedy nestojí v cestě, abyste i v dalších dnech přišli do svých továren v co největším počtu. Soudruzi Dubček, Smrkovský, Svoboda a Černík, legálně a demokraticky zvolené státní a politické orgány to potřebují!

Pracující Sokolova jednoznačně stojí za A.Dubčekem a ostatními soudruhy kolem něho, i když jejich osud zatím není sokolovákům znám. Soustružník B.Tymeš nám řekl: "Ani prstem neheme, kdyby se nás okupanti snažili přimět k práci pro ně. A pokud jde o naši republiku, tak po odchodu ozbrojených sil nedávno ještě bratrských zemí budeme dělat v sobotu i v neděli třeba zadarmo, abychom nahradili škody, které nám tady nadělaly."

Lidé v Lokomotivce zůstávají na svých pracovištích. Personál závodního stravování dělá všechno co v jeho silách, aby bylo zabezpečeno zásobování lidí v závodě. Vždyť - jak říkají - jde o to, aby stravování nebylo překážkou v účasti sokolováků v dílnách i v kancelářích.

Smíchovská Tatra začala dnes ráno pracovat. Ovšem jen do doby, než v okolí závodu začala opět hustá střelba okupačních jednotek. Všichni tatrováci jednomyslně stojí za Dubčekem a rozhodně žádají okamžitý odchod všech nezvaných okupantů.

Dělníci na všech střediscích spustili - ve shodě s výzvou OV KSČ v legálním Čs.rozhlase - ve čtvrtek 22. srpna své stroje, když den předtím - ve středu 21. srpna stroje na celý den ztichly. Práce se opět rozběhla - i když ještě ne plným tempem. Na některých střediscích - např. v lisovně, v cívkárně Elektrotechniky, v provozu turbokompresorů závodu Kompresory byl však již téměř plný počet osazenstva, které se leckdy obtížně, ale přece, dostavilo včas do svého závodu. Také ve Slévárnách, v metalce, ve slévárně oceli i ve slévárně šedé litiny se již pilně pracovalo jako -

podle výzvy OV KSČ v Praze 9 - nejlepší odpověď okupantům.

Osazenstvo Elektrotechniky velmi kladně hodnotilo vystoupení ředitele závodů Ladislava Maryska v závodním rozhlasu ve středu 21. srpna. Vyzval zaměstnance ke klidu a vyjádřil podporu právoplatně zvoleným představitelům československé vlády a ÚV KSČ.

Dělníci nám trhali z ruky zvláštní cyklostylované vydání KOVÁKA ČKD, které šlo rychle z ruky do ruky a pak se - leckdy už trochu pomačkané a ušpiněné - octlo na nástěnkách. Naši výzvu přečetl také závodní rozhlas.

CV KSČ, ZV ROH a vedení závodu KOMPRESORY požaduje ve svém dopise, schváleném osazenstvem dílen i technických kanceláří, okamžitý odchod okupačních vojsk. Uznáváme je - nom řádně zvolené představitele našeho ÚV KSČ a vlády - soudruha Svobodu, Dubčeka, Černíka, píše se v prohlášení.

Prohlášení shodného smyslu vydal i odborový svaz ÚVOS pracovníků v kovoprůmyslu. Všichni kováci mají heslo: Sto procentně za Dubčeka, Černíka, Svobodu, za odchod okupačních armád.

Obvodní výbor pracující mládeže Prahy 9 - ČSM - přestěhoval svůj hlavní stan a vydal pro mládež letáky a prohlášení, které se dá vyjádřit heslem: Za Dubčeka - Za Svobodu!

V době naší uzávěrky konala se na ocelárně Sléváren schůze všech dělníků. Přítomni byli i zástupci ZV ROH. Jasně stanovisko Sléváren nenechá jistě na sebe dlouho čekat.

(Legální Kovák, zvláštní vydání 22.8.1968)

Hra na četníky Evropy

Bezprecedentní a hanebný zásah vojsk Varšavského paktu do suverenity československého lidu vyvolává v myslích našich spoluobčanů - ať chceme či nechceme - různé reminiscence. Kdysi si carský despotismus osoboval právo stát se četníkem Evropy. Bylo to pochopitelné. Méně pochopitelná je ovšem skutečnost, že stát, který nesčíslněkrát proklamoval práva národů na svobodu, nezávislost, svrchovanost a svébytnost si vlastně sám plivl do tváře. Sovětský svaz

a jeho spojenci, tedy ti, kterým jsme ještě nedávno říkali bratři a soudruzi, hrubou a nevyprovokovanou anexí Československé socialistické republiky dokázal, že to myslí s úlohou evropského četníka opravdově. Řeči nejvyšších představitelů SSSR, které stručně shrnuji do jednoho výroku "Eto vaše dělo" se ukázaly jako laciné a falešné fráze. Dohody a smlouvy uzavřené v Čierné nad Tisou a v Bratislavě jako pouhé cáry papírů, které je možno kdykoliv roztrhat. Charta lidských práv, jejímiž signatáři jsou také okupanti, je pošlapána.

My, českoslovenští komunisté, budujeme svoji společnost na zásadách marxismu-leninismu, který chceme tvořivě rozvíjet. Především tam, kde je to na základě odlišných nebo specifických podmínek nutné. Naše rozhodnutí vytvořit socialistickou společnost vysoce humánní a demokratickou, vrátit socialismu jeho lidskou tvář, však nebylo pochopeno. Pochopeno ani nemohlo být. Nemohlo být pochopeno nikoliv z obav o světové komunistické hnutí, ale především proto, aby národy socialistických států nespátřily v československém příkladu cestu hodnou následování.

Otřesení posledními událostmi znovu přemýšlíme o slovech soudruha Lenina, které pronesl 26. října 1917 na II. všeruském sjezdu sovětů dělnických a vojenských zástupců a který je znám jako "Dekret o míru".

"Je-li kterýkoli národ držen v svazku určitého státu násilím a není-li tomuto národu, přestože projevil takové přání - ať už bylo vysloveno v tisku, na schůzích lidu, v usnesení stran nebo se projevilo bouřemi a povstáním proti národnostnímu útisku - vyhrazeno právo, aby svobodným hlasováním, tak, že armáda anektujícího nebo vůbec silnějšího národa bude úplně ze země odvolána, rozhodl bez jakéhokoliv donucení o formách státní existence tohoto národa, pak přivtělení tohoto národa je anexie, tj. výboj a násilí."

Tento citát, který přílehavě charakterizuje situaci v socialistickém Československu, nebude jistě našim okupantům, chlubicím se přívlastkem - leninovci - neznámý. Doufáme, že i z něho si vezmou poučení a v nejkратší do-

bě opustí svobodnou Československou socialistickou republiku.

(Rudé právo, 22.8.1968)

Naděje je naše.

Osudové chvíle, které prožíváme, nemohou v naší mysli vymazat optimismus. Nemohou nám vzít naději. Naše demokratické a humanistické tradice nám dávají sílu. Naděje není na straně okupantů, naděje je na naší straně. Dává nám ji celá naše historie, dává nám ji vědomí, že se okupantům podařilo něco, oč ve skutečnosti neusilovali a nestáli: vytvořit jednotnou frontu demokracie proti násilí. Zrádci se z této fronty vyloučili sami a nestojí za víc než za pohrdání. I když třeba se budou po nějaký čas pokoušet vystupovat před tváří světa jako naši mluvčí, svět brzy pochopí, že nemluví jménem našeho lidu, jménem toho národa, v jehož dějinách září duchovní tradice cyrilometodějská a svatováclavská, bojovný duch husitství a filosofická hloubka myšlenek J.A.Komenského a T.G.Masaryka.

A proto i ve chvílích, kdy do oken našich domů míří hlavně děl a ulice obsazují uniformovaní hosté, které nikdo z nás nezval a nevítal, uchováváme si neoslabenou víru, že tato jednotka vítězně překoná chaos, vládnoucí v řadách okupantů a jejich přísluhovačů. Nemusíme střílet. Nemusíme a nesmíme je provokovat ke srážkám, které by mohly mít tragické důsledky. Naší zbraní je slovo, naší zbraní je pravda. Připomínajíce si naše staré heslo o vítězné pravdě, nemůžeme podléhat smutku. Pravda i naděje jsou na naší straně.

Víme, že nás čeká ještě mnoho těžké práce. Víme, že budeme potřebovat jako málokdy předtím trpělivost, víru a sílu překonat tyto těžké dny. Ale s vědomím, že pravda a naděje jsou na naší straně uchováme si i tyto nezbytné vlastnosti, které nás dovedou k vítězství. Nezapomínejte: naděje je naše!

(Lidová demokracie, 3.zvláštní vydání, 22.8.1968)

Slovo redakce Večerní Prahy

Pražané, včera jsme vám v našem zvláštním vydání slíbili další zprávy. Chceme svůj slib dodržet, i když se podmínky pro naši práci v mnohém zhoršily.

Před budovou Rudého práva stojí od včerejška tanky, jejichž hlavně míří na budovu. Stejně jako naši kolegové z Rudého práva jsme včera v poledne museli pod nátlakem okupačních vojáků redakci opustit. Tento fakt ovšem nemohl zlomit naši jednotu a naši víru ve spravedlnost naší věci, věci celého svobodného Československého národa, který pevně stojí za legálně zvolenou naší vládou vedenou inž. O.Černíkem, za presidentem gen. L.Svobodou, Ústředním výborem Komunistické strany Československa a jeho tajemníkem A.Dubčekem.

Plně věříme, že se dnešní jednání plenárního Národního shromáždění s vládou republiky bude moci uskutečnit ve svobodném prostředí, bez nátlaku okupačních vojsk. Věříme, že výsledky jednání budou zcela v souladu se spravedlivými požadavky všeho našeho lidu a budou se v první řadě týkat požadavku okamžitého odchodu vojsk Varšavské smlouvy ze svrchovaného území Československa, kde nikdo z našich představitelů jejich přítomnost nežádal.

Včera večer a dnes se do Prahy sjíždějí delegáti mimořádného sjezdu Komunistické strany. Soudruzí, srdečně vás v Praze vítáme a přejeme Vašemu sjezdu, který podle posledních zpráv již začal, hodně zdaru.

Milí čtenáři! I v obtížných podmínkách, v kterých zatím pracujeme, vás chceme pravidelně informovat.

Budme jednotni. Ignorujme okupační jednotky, nedejme žádnou příčinu k akcím ozbrojených složek zahraničních armád. Šetřme své životy, budeme je všichni potřebovat pro práci v samostatné Československé socialistické republice.

Přejeme plný úspěch v práci všem novinářům, kteří ještě mohou vydávat své noviny, děkujeme svobodnému vysílání Československé televize a svobodnému vysílání Městského výboru Komunistické strany Československa v Praze a Československého rozhlasu.

Věříme, že se mezi námi nenajdou zrádci. Věříme, že jednotu našeho lidu dojde vítězného konce. Vyhneme se všem

provokacím. Zachovejme klid.

(Večerní Praha, 22.8.1968)

Kolaboranti se derou k moci.

Kdykoliv byl český národ postižen tragédií okupace, vždycky se na jeho neštěstí přiživovali - kolaboranti. Znáte jejich jména, jsou to ti, kteří by chtěli vystupovat jménem ústředního výboru KSČ, jsou to ti, kteří dobře věděli, že v příštím, chystaném nejvyšším orgánu strany by neprošli. Tyto politické mrtvolysse hlásí k životu. Kolder, Indra, Bílak, Barbírek, Mestek a další se ucházejí o přízeň okupantů. Není rozhodující, jaké místo budou zastávat, zda v kolaborantské vládě nebo v najmenovaném orgánu strany. V každém případě, jakmile přijmou jakoukoli funkci v jakémkoli orgánu, který má pozhnání okupantů, rozhodli o sobě, o svém charakteru, ale také o svém příštím osudu.

Ukažte jediné jméno zrádce českého národa z doby fašistické okupace z let 1939-45, které by nebylo spjato s opovržením všech čestných lidí. Ukažte jediné jméno zrádce, kterému by se dobře vedlo v jeho touze po moci. Vždycky přišla odplata, ať v té či jiné formě. Takový osud stihne i všechny novopečené kolaboranty. Český národ příliš vytrpěl, aby zapomněl, aby prominul, kdo v kritických chvílích zradil.

Nedělejme si iluze a nedomnívejme se, kolaboranti se derou k moci jenom na vysokých místech. Najdou se takoví v krajských či okresních nebo dokonce místních funkcích a poměrech.

Koho vlastně v takových složitých vztazích máme považovat za kolaboranta? Je jím každý, kdo se ve své práci v jakékoli veřejné funkci podřizuje směrnicím okupantů nebo vyšších kolaborantských orgánů.

Jak máme jednat s kolaboranty? V žádném případě se od nich nenecháme k ničemu nutit, k ničemu přesvědčovat. Nevykonáváme jejich příkazy. Dávejte jim znát své opovržení, ukažte jim, že jste čestní občané svobodného národa, který jen dočasně uvízl v kleštích surových okupačních vojsk a velmocenské politiky některých sovětských poli-

tických představitelů.

Každá okupace vždycky skončila. A s ní končili i kolaboranti, končili a skončí tak, jak si zaslouží zrádci.

(Zemědělské noviny, 22.8.1968)

Výzva římskokatolických biskupů Československé socialistické republiky.

V těchto vážných chvílích našich národů vybízíme Vás, milovaní bratři a sestry, abyste zachovali klid a rozvahu, nedali se nikým vyprovokovat k činům neslučitelným s křesťanským přesvědčením a s důvěrou volali k Pánu, aby naší zemi daroval svobodu a pokoj. Stojíme pevně za legálními představiteli našeho lidu a ujišťujeme je neochvějnou podporou a solidaritou.

Římskokatoličtí biskupové ČSSR

Prohlášení přípravného výboru Díla koncilové obnovy

Drazí bratři a sestry!

V těchto vážných hodinách pro národy našeho státu odevzdáváme plni víry a naděje své osudy do rukou Boží prozřetelnosti. Žádáme Vás, abyste zachovali klid, rozvahu a občanskou statečnost.

Dnes samozřejmě nemůžeme předvídat další vývoj, ale mějme vždy na paměti toto:

- 1/ Svoboda náboženství je zaručena ústavou, její dodržování musíme neustále vyžadovat.
- 2/ Zůstaňte věrně sjednoceni se svými pastýři, biskupy, kteří osvědčili již dříve svou věrnost církvi a Svatému Otci.
- 3/ Seskupte se kolem svých kněží, nedopusťte, aby došlo k dřívější izolaci.
- 4/ Nedovolte obnovit podobnou činnost, jakou provádělo MKD a k takovému hnutí se nikdy nehlaste.
- 5/ Pracujte v pastoračních a farních radách. Pracujte

klidně v rámci platných zákonů. K pastoračním a farním radám není třeba schválení podle společovacího zákona, neboť jsou součástí církevní struktury.

- 6/ Rozvíjejte ve svých náboženských obcích činnost zejména liturgickou, katechetickou a charitativní.
- 7/ Naším apoštolátem nechť je vždy modlitba, oběť a osobní příklad.

Přípravný výbor DKO

/Leták z 22.8.1968/

Z článku sovětské "Pravdy" o vpádu do ČSSR

22. srpna uveřejnila moskevská "Pravda zásadní článek "Obrana socialismu nejvyšší internacionální povinností" který se snaží obšírně zdůvodnit nutnost vojenského zásahu armád pěti zemí Varšavské smlouvy v ČSSR. Článek byl vydán v českém překladu jako samostatná brožura nakladatelstvím tiskové agentury "Novosti" v Moskvě. Brožura byla rozšiřována okupačními vojsky na území ČSSR. Přetiskujeme z ní závažné části, bez jazykových úprav textu.

Straničtí a státní činitelé Československé socialistické republiky požádali Sovětský svaz a další spojenecké státy, aby poskytly neodkladně bratrskému československému lidu pomoc, včetně pomoci ozbrojenými silami.

Tato žádost je vyvolána tím, že se ze strany kontrarevolučních sil, které se spolčily s vnějšími silami nepřátelskými socialismu, vytvořilo nebezpečí pro existující socialistické zřízení v Československu a pro státnost určenou ústavou.

Nutnost přijmout historické rozhodnutí ohledně žádosti o pomoc Sovětského svazu a dalších bratrských socialistických zemí je plně zdůvodněna v prohlášení skupiny členů ÚV KSČ, vlády a Národního shromáždění ČSSR, které je dnes uveřejněno v Pravdě. Tato nutnost byla vyvolána nebezpečím bratrovražedného boje, připravovaného reakcí v ČSSR.

Ve shodě se závazky přijatými na Poradě komunistických a dělnických stran v Bratislavě, na základě zásad nerozborného přátelství a spolupráce a v souladu s dosavadními smluvními závazky vlády SSSR a dalších spojeneckých zemí se rozhodly vyjít vstříc zmíněné žádosti o poskytnutí bratrskému československému lidu nezbytné pomoci. Bratrské socialistické země plní svou společnou internacionální povinnost{...}

Naše strana a sovětský lid jsou přesvědčeny, že dělnická třída, rolnictvo a čestní příslušníci inteligence Československa i nyní nezměnili svůj poměr k naší společné věci - k výstavbě nové společnosti, že jsou věrné ve svých přátelských citech k našemu lidu a k věci socialismu v ČSSR. 240-miliónový sovětský lid budující komunistickou společnost rovněž nezměnil svůj vztah k Československu a československému lidu. Jsme také věrní přátelství, které naše strany upevňovaly ve všech poválečných letech.

x

Naše strana s pochopením přijala usnesení lednového zasedání ÚV KSČ (r. 1968). Zároveň již tehdy bylo vidět, že vzniklá situace může vést k zeslabení strany československých komunistů a k aktivizaci nebezpečných pro socialismus nálad v jistých kruzích československé společnosti, které jsou pod vlivem buržoasních názorů a imperialistické propagandy.

Tyto obavy byly upřímně a v stranickém duchu vysloveny v rozhovorech vedoucích představitelů KSSS s československými vedoucími činiteli, které se konaly v lednu v Moskvě a v únoru v Praze. Bylo přitom se vší jasností prohlášeno, že volba cest socialistické výstavby, forem a metod stranického řízení společenských procesů spadá do úplné a výhradní kompetence ÚV KSČ, že naše strana nemá a nemůže mít v úmyslu vnucovat KSČ jakákoli doporučení o těchto otázkách. Zároveň vedení ÚV KSČ bylo upozorněno na aktivizaci pravicových revizionistických živlů, které se již tehdy snažily využít vzniklou situaci v zemi pro účely cizí zájmu socialismu.

Tehdy vedoucí činitelé KSČ prohlašovali, že si uvědomují napjatost politické situace v zemi a že podniknou nutná opatření ke stabilizaci situace. Čas však ubíhal, a naše strana se s rostoucím znepokojením přesvědčovala o tom, že skutečný vývoj událostí se stále více lišil od předpovědí československých vedoucích představitelů. Události ukazovaly, že v samotné KSČ se začala vytvářet

situace rozkladu, kolísání a nejistoty. V zemi se aktivizovaly reakční protisocialistické síly opírající se o podporu světového imperialismu.

To vše znepokojovalo nejen naši stranu. Stejně tak byly vážně znepokojeny vývojem událostí v Československu bratrské strany Bulharska, Maďarska, NDR a Polska. Bylo nutné kolektivní setkání a výměna názorů s vedoucími představiteli KSČ a ČSSR. K takové schůzce došlo za společného souhlasu 23. března v Drážďanech.

V Drážďanech českoslovenští soudruzi nepopírali, že se v zemi vyvíjejí některé negativní procesy, že rozhlas, televize a tisk se vymkly kontrole strany a jsou fakticky v rukou antisocialistických živlů, že pravicové síly se konsolidují. Zároveň českoslovenští představitelé prohlásili, že strana vcelku kontroluje situaci a že nejsou důvody pro vážné znepokojení.

Sovětské představitelé a všechny delegace dalších bratrských stran zcela upřímně poznamenali, že podle jejich názorů vypadá situace jinak. Poukázali na reálné nebezpečí, které existovalo v tehdejší situaci. Na základě všech skutečností dospěli k závěru, že existuje takový vývoj událostí, který může vyústit v kontrarevoluční převrat. Delegace KSSS a delegace Bulharské komunistické strany, Maďarské socialistické dělnické strany, Polské sjednocené dělnické strany a Jednotné socialistické strany Německa prohlásily, že podporují vedení KSČ, pozitivní obsah lednového zasedání a že celý jejich postoj směřuje k tomu, aby pomohly československým soudruhům čelit nátlaku drzých antisocialistických živlů, upevnit pozice socialismu v Československu.

Vývoj událostí v následujícím období potvrdil závěry bratrských stran a bohužel nepotvrdil optimismus vedoucích představitelů KSČ. Březnové a dubnové zasedání ÚV KSČ nedokázalo stabilizovat situaci. Navíc, jak ukázal život, pravicové síly začaly zneužívat některých ustanovení akčního programu KSČ schváleného na tomto zasedání ÚV, jako svého druhu legální platformy pro další útoky proti komunistické straně, proti základům socialismu, proti přátelství československého a sovětského lidu.

Znepokojení ještě více zesílilo, kdy pod zřejmým vlivem pravicových antisocialistických sil byla v zemi rozpoutána kampaň diskreditování veškeré předchozí činnosti KSČ, kdy se intenzívně rozvinul proces hromadné výměny stranických a státních kádrů, který podkopával stabilitu společenského zřízení. Byla inspirována vlna protisovětské propagandy v tisku, rozhlasu a televizi, a v ČSSR se zakládaly a legalizovaly svou činnost různé organizace, které se stavěly proti komunistické straně. V takových podmínkách považoval ÚV KSSS za nutné podniknout další kroky, aby znovu zdůraznil své obavy o osudy socialismu v Československu. Přitom byla samozřejmě pochopena i objektivní složitost situace a složitost postavení samotného vedení KSČ. Právě proto ÚV KSSS, který se i nadále vyhýbal veřejných prohlášení a hodnocení, znovu navrhl uskutečnění dvoustranné schůzky. Na této schůzce, která se konala v Moskvě 4. května, hovořili vedoucí představitelé KSČ o vážnosti situaci v zemi. Navíc, prohlásili, že negativní rysy vnitropolitického vývoje v Československu "překračují rámec našich čistě vnitřních záležitostí a dotýkají se bratrských zemí, například Sovětského svazu a Polska". A s tímto nebylo možno nesouhlasit.

Českoslovenští vedoucí představitelé hovořili také o tom, že jsou ochotni učinit nutná opatření, aby zvládli situaci. Řekli tehdy doslova toto: "Nepřítel jedná. Chce obrátit události v zájmu kontrarevoluce".

Přiznávali že nepřítel se především snaží diskreditovat komunistickou stranu, zeslabit její vliv na masy, že se množí požadavky o vytvoření legální politické opozice vůči KSČ, opozice, která mohla být svou podstatou jen protisocialistická. Přiznávali, že "nebudou-li podniknuty rozhodné kroky, může to přerůst v kontrarevoluční situaci". Říkali, že znají konkrétní vinníky a tvrdili, že mají důkazy jejich spojení s imperialistickými kruhy a že bude s tím skonováno.

Na květnovém zasedání ÚV KSČ bylo uznáno, že hlavní nebezpečí pro socialismus v Československu vychází zprava. Zdálo se, že to opravňovalo k naději, že českoslovenští vedoucí představitelé přejdou od slov k činům. Ochota rozhodně bránit socialistické vymoženosti byla vyjádřena na

poradách tajemníků stranických výborů, na celostátním aktivu Lidových milicí, na četných schůzích stranických organizací v továrnách a závodech.

Naděje zdravých sil ve straně a v zemi, naděje všech přátel československého lidu se bohužel nesplnily. Usnesení květnového zasedání nebyla uskutečněna. Protisocialistické síly vyvinuly útok proti linii květnového zasedání ÚV KSČ. Docházelo k ještě ostřejším projevům antisovětských živlů. Vlna útoků protisocialistických sil se ještě více zvedla koncem června, kdy kontrarevoluční kruhy uveřejnily v tisku prohlášení "2000 slov", které obsahovalo otevřenou výzvu k boji proti KSČ a ústavní moci.

Vedení naší strany upozornilo A. Dubčeka na nebezpečí tohoto dokumentu jako platformy další aktivizace kontrarevolučních akcí. Odpověděl, že předsednictvo ÚV projednává tuto otázku a že prohlášení bude co nejstříhěji hodnoceno a budou podniknuta nejrozhodnější opatření. Avšak kromě liberálního odsouzení slovy nenásledovala prakticky žádná reálná opatření.

Všechno to přimělo KSSS a další bratrské strany vytýčit otázku ještě jedné schůzky s vedoucími představiteli KSČ. S takovým návrhem KSSS a další bratrské strany se obrátily na ÚV KSČ, ale bohužel odmítli vedoucí činitelé ÚV účast ve varšavské poradě.

V sedmi posledních měsících došlo tedy mezi sovětskými a československými vedoucími představiteli a vedoucími představiteli dalších bratrských stran k četným kontaktům v nejrůznějších formách, v jejichž průběhu ÚV KSSS neustále zaujímal důsledné a jasné stanovisko.

V čem stručně spočívá podstata tohoto stanoviska?

Za prvé, ÚV KSSS od samého začátku s plným pochopením přijal usnesení ÚV KSČ, směřující k nápravě chyb a nedostatků, k zdokonalování stranického řízení všech oblastí společenského života, k prohloubení socialistické demokracie. Považovali jsme a považujeme tato rozhodnutí za výhradně vnitřní záležitost československých komunistů a všech pracujících ČSSR.

Za druhé, ÚV KSSS stále zdůrazňoval, že zárukou úspěšného uskutečnění přijatých usnesení může být jenom uplat-

nění vedoucí úlohy strany, zachování v rukou strany úplné kontroly nad vývojem událostí. V této souvislosti bylo ne-
jednou upozorněno na to, že oslabení stranického vedení
vytváří příznivé podmínky pro aktivizaci pravicových, dokon-
ce vyloženě kontrarevolučních sil, které si vytyčují za
cíl diskreditovat Komunistickou stranu Československa a
odstranit jí od moci, odtrhnout ČSSR od socialistického
společenství a konec konců změnit společenské zřízení v
Československu.

Za třetí, ÚV KSSS byl a je toho názoru, že osudy so-
cialistických vymožeností československého lidu, osudy Čes-
koslovenska jako socialistického státu, sjednoceného spo-
jeneckými svazky s naší zemí a dalšími bratrskými zeměmi
to není jen vnitřní záležitost KSČ. To je společná zále-
žitost celého společenství socialistických zemí a celého
komunistického hnutí. Právě proto ÚV KSSS vidí svou in-
ternacionální povinnost v tom, aby všestranně přispíval k
upevnění KSČ, k zachování a upevnění socialismu v ČSSE, k
obraně Československa před imperialistickými úklady. To
je naše internacionální povinnost, internacionální povin-
nost všech bratrských stran, a přestali bychom být komu-
nisty, kdybychom se zřekli plnění této povinnosti.

To je zásadní stanovisko Komunistické strany Sovět-
ského svazu - stanovisko, které se zakládá na principech
marxismu-leninismu, proletářského internacionalismu.

x

Hlavní obavy a vážné znepokojení vyvolává v první řa-
dě situace, ve které se ocitla Komunistická strana Čes-
koslovenska. Především je to proto, že bez upevnění komu-
nistické strany, bez uplatnění její vedoucí úlohy ve všech
oblastech společenského života jsou řeči o "zdokonalování"
socialismu nevyhnutelně klamem.

V posledních měsících kontrarevoluční síly v Česko-
slovensku neustále prováděly kampaň diskreditace komu-
nistické strany. V důsledku toho vzniklo reálné nebezpečí,
že ztratí své vedoucí postavení ve společnosti. K akti-
vizaci protikomunistických sil přispívalo nesprávné sta-
novisko, zaujaté části vedení KSČ, a odchod v řadě otázek
od zásad marxismu-leninismu.

Právě četné výzvy některých vedoucích činitelů KSČ
"skoncovat s mocenským monopolem komunistů", "oddělit
stranu od moci", uplatňovat "rovnoprávnost" KSČ s jinými
politickými stranami, zřící se stranického řízení státu,
hospodářství a kultury byly původním podnětem pro bezúzdnou
kampaň proti Komunistické straně Československa, zahájenou
silami, které se snaží zničit KSČ a zbavit jí vedoucí úlo-
hy ve společnosti.

Útoky proti straně byly zahájeny, jak známo, pod rou-
škou tvrzení, včetně ze strany některých vedoucích činite-
lů KSČ, že je nutno skoncovat se "zastaralými" metodami
práce a přizpůsobit ji k požadavkům dnešního dne. Je pocho-
pitelné, že strana je živým organismem, který se rozvíjí
v průběhu vývoje celé společnosti, že formy a metody stra-
nické práce a stranického řízení se mohou a musí měnit v
souladu se změnami, k nimž dochází ve společnosti. V tomto
případě však nešlo o to, šlo o to, že taková tvrzení ve
skutečnosti vedla k porušování základních principů činnos-
ti politické organizace, která měla být řízena a upevňová-
na těmito vedoucími činiteli.

Jedině tímto je možno vysvětlit skutečnost, že nezbyt-
ná pro každou stranu sebekritika a kritické hodnocení těch
či oněch opatření se proměnily v Československu v bezúzdnou
a nebezpečnou kampaň diskreditování veškeré činnosti stra-
ny. Využívající nerozhodného a kolísavého postoje ÚV KSČ
revizionisté a pravicové síly zahájili paušální očerňování
veškeré činnosti KSČ v posledních dvaceti letech a odmíta-
jí její práva řídit společnost a stát.

O důsledcích toho svědčí následující fakta.

V článku jistého Liehma, uveřejněném 13. června t.r.
v týdeníku Literární listy, se pravilo, že KSČ nese odpo-
vědnost za všechny chyby dvaceti let po únoru r. 1948, za
všechny nemoce a zločiny ve společnosti, že KSČ uplatňuje
svou vedoucí úlohu, i když nemá to morální ani politické
právo.

Jeden z aktivních představitelů protistranických sil
Hanzelka prohlásil v článku uveřejněném v Mladé frontě 9.
června, že půl druhého miliónu členů KSČ se prý stali fa-
natiky, jichž prý využívalo v zájmu své osobní moci několik
stranických "despotů".

Na schůzi Klubu mladých v Semilech jistý Tomíček hystericky řval: "Komunistickou stranu Československa je nutno považovat za zločinečnou organizaci kterou skutečně byla, a vyloučit ji z veřejného dění". A tento nářek byl ihned uveřejněn v Literárních listech.

Daly by se uvést desítky dokonce stovky podobných projevů. A celý tento proud hysterických projevů zjevně nepřátelských komunismu a socialismu dopadá denně na hlavy pracujících.

Bohužel, vedoucí činitelé ÚV KSČ z toho nevyvodili příslušné důsledky, že zemi ovládla kampaň organizovaná kontrarevolučními silami, jasně inspirovaná imperialistickou, antikomunisticky zaostřenou propagandou. Místo toho, aby se důsledně postavili proti pokusům narušit stranu, pokračovali v rozkládání strany tak, že by z KSČ vznikla amorfni, nevykonná organizace, ve skutečnosti diskusní klub.

V KSČ se začaly fakticky narušovat hlavní leninské zásady organizace stranického života - zásady demokratického centralismu, ideově organizační jednoty strany. Strana byla na začátku legalizace skupin, na počátku rozpadu autonomních, slabě proorganizovaných skupin.

Každý, kdo studoval dějiny komunistického hnutí, kdo zná teoretické dědictví Vladimíra Iljiče Lenina, chápe, že marxistická strana může být jenom tehdy schopná života, jestliže všechny organizace a členové se řídí zásadami demokratického centralismu. Zanedbat kteroukoli stránku této zásady - a to jak demokracie, tak centralismu, zákonnitě znamená oslabit stranu a její vedoucí úlohu, změnit ji buď v byrokratickou organizaci, anebo v jakési osvětové zařízení.

Z tiskových zpráv je jasné, že revizionistické živly uvnitř strany usilovaly vytvořit v KSČ takovou situaci, jež by ji změnila v organizaci bez leninských stranických zásad, stranické disciplíny a odpovědnosti, v organizaci rozbředlou a beztvárovou. [...]

Světová reakce využívá jakéhokoli oslabení jednoty strany, aby zaútočila na komunisty na socialismus. Proto ten, kdo v takových podmínkách narušuje stranickou jednotu - pomáhá třídnímu nepříteli.

K podkopání vedoucí úlohy KSČ směřovala i hromadná kampaň pro rozbití stranických kádřů, která se uskutečňovala v zemi. Kritika jednotlivých vedoucích činitelů, které se dopustili těch nebo oněch chyb, přerostla v paušální požadavek masového odstránění vedoucích funkcionářů strany. V centru a na místech byli odstráněny mnozí zkušení, oddaní věci strany a dělnické třídy lidé, kteří odvážně bojovali proti fašismu v letech hitlerovské okupace, aktivně se účastnili výstavby socialismu v Československu. Vytvořilo se ovzduší opravdové pohromy, "morálního postřelení" kádřů.

Bylo jasné vidět určitá politická linie - odstranit od aktivního politického života ideově a politicky nejzocelenější komunisty, rozhodně vystupující proti pravé opozici. Jinak nelze hodnotit, například, prohlášení tajemníka ÚV KSČ Č. Císaře, který vyzýval, aby do KSČ byli přijati 200 - 300 tisíc mladých lidí. Tím by byla dána "injekce" "stárnoucí", podle jeho slov, straně. Tím docházelo k ignorování třídní stránky této důležité otázky.

Linie masového rozvratu vedoucích kádřů nedotkla se jenom stranického aparátu. Byla rozšířena i na důležité články státního aparátu, na odbory, na svaz mládeže. Byla vyměněna většina členů vlády. Mezi odstráněnými bylo nemálo i takových pracovníků, kteří byli charakterisováni vedením KSČ již po lednu jak spolehliví a vytrvalí komunisté.

Veřejně se prohlašovalo, že komunisté, kteří byli vyhnáni z vedoucích stranických a státních orgánů, v minulosti se dopouštěli chyb ve své práci. Avšak do jaké míry bylo oprávněné na základě toho klást otázku o politické nedůvěře k tisícům pracovníků, vylučovat lidi z politického života fakticky jen proto, že se aktivně účastnili života strany a země před lednovým plenárním zasedáním?

Mohli jsme mít naději, že Předsednictvo ÚV KSČ využije příprav k XIV. mimořádnému sjezdu, který měl být svolán 9 září, aby skoncovalo s ohlupováním kádřů. Ale nestalo se to tak. Naopak pravicové síly využily příprav k sjezdu k tomu, aby zasadily ránu zdravým silám strany, daly své lidi do okresních a krajských stranických organizací, vnutili straně svou politiku.

Tisk, kontrolovaný pravičáky, otevřeně se vměšoval do voleb kandidátů na stranické konference a sjezd, ba dokonce uveřejňoval "doporučení", kdo má být zvolen členem budoucího ÚV KSČ, a kdo nemá. Tím se snažil působit nepřipustným nátlakem na delegáty budoucího sjezdu.

Tak tomu bylo. Strana - to není abstraktní pojem. Strana - to jsou lidé, to jsou zásady, zabezpečující akční jednotu komunistů. V takové situaci, když docházelo k zakazování zásad stranického života, k ohlupování stranických kádrů, právem můžeme udělat závěr, že se Komunistická Strana Československa octla v nebezpečí. Stejně nebezpečné pro věc socialismu v Československu bylo i to, že vedle prudkého zeslabení organizačně-politické práce vedení KSČ fakticky vydalo na pospas pravicovým protisocialistickým silám kontrolu nad prostředky ideového působení na masy. Četné noviny, rozhlas, televize Československa byly prakticky k dispozici určitým seskupením, která sledovala zřejmé protisocialistické cíle. Fakta nesporně svědčí o tom, že tato seskupení působila cílevědomě, usilovala o diskreditaci KSČ a socialismu.

Taková vydání jak jsou "Literární listy", "Mladá fronta", "Práce", "Lidová demokracie", "Svobodné Slovo", "Zemědělské noviny", "Student", "Reportér" prováděli nejzběsilejší protisocialistickou propagandu.

O tom, že masových propagačních prostředků bylo použito nikoliv v zájmu československého lidu, nýbrž k jeho škodě, otevřeně říkali i českoslovenští pracující. Tak účastníci celonárodního shromáždění československého aktivu Lidových milicí poukazovali na to, že vedení strany a propagační orgány nepodnikaly opatření proti činům reakčních živlů. Nebylo to náhodné, že po schválení známé resoluce považovali dělníci za nutné přijít s touto resolucí na sovětské velvyslanectví a tím, aby byla tlumočena do Moskvy.

Avšak ani tak významnému zhromáždění dělnických představitelů nevěnoval československý tisk patřičnou pozornost. Výzva tohoto shromáždění k sovětskému lidu byla dlouho utajována před pracujícími Československa.

Mnozí českoslovenští soudruzi snažili se vyjádřit se k této otázce v tisku, nebylo to však jím umožněno. Sta-

Starému komunistovi s. Jodasovi stěží se podařilo uveřejnit jeho protest proti akcím pravicových protisocialistických sil, které se snažily soustředit ve svých rukou veškeré masové sdělovací prostředky. Říkal o tom, že v nynější době určitá reakční skupina ve straně, která je dobře organizována a ovládá veškeré sdělovací prostředky, sprostě útočí v televizi, rozhlasu a tisku proti straně. Tato skupina, v níž aktivně působí různé reakční živly, provádí během pěti měsíců tuto kampaň, která neodvratně skončí zničením jednoty strany. Je třeba rozhodně a otevřeně vystoupit proti této skupině, určit její charakter a odhalit před veřejností její úmysly.

Situace, která se vytvořila v orgánech informace vyvolává zákonité znepokojení pracujících ČSSR. Dělníci závodu "Auto-Praga" psali ve svém dopise z 18. července: "Jsme kategoricky proti tomu, aby v rozhlasu, v tisku a televizi se vytvářela zlosná atmosféra proti SSSR a socialistickým zemím a stranám. I my trneme obavami o budoucnost naší vlasti".

Zkrátka se v Československu vytvořila taková situace, že pravičáci mohli otevřeně vystupovat v tisku s protisocialistickými prohlášeními, pořádat demonstrace, mítinky, pod svými kontrarevolučními hesly, kdežto vystoupení, v nichž byla situace v zemi hodnocena s marxisticko-leninských pozic, byla umlčována, jejich autoři byli pronásledováni. Je možno říci, že štvance proti poctivým komunistům, diskreditace strany, útok proti marxismu-leninismu, proti proletářskému internacionalismu, proti bratrskému přátelství sovětského a československého lidu probíhaly na očích ÚV KSČ.

Ošpinění komunistické strany, zvláště pak její činnosti za předních dvacet let, zbíjení kádrů, poskytnutí prostředků masové informace k dispozici živlů, útočících na stranu, pošlapání zásady demokratického centralismu - to všechno demoralizovalo široké vrstvy komunistů, připravovalo je o perspektivu a jistotu, vyvolávalo zmatek ve stranických orgánech a zároveň přispívalo k zesílení vlivu pravičáků a k aktivizaci činnosti kontrarevolučních sil.

Pokus reakce rozrušit Komunistickou stranu, zeslabit posice socialismu v Československu, se doprovázel širokým nástupem na marxisticko-lenínskou ideologii. Ve vystoupeních nepřátel socialismu je jasné vidět metodickost a cílevědomost. Působili z rozličných posic, ale sledovali jeden cíl - podkopat ideově-teoretický základ komunistů, vyměnit vědecký socialismus za jiné ideologické koncepte.

Československý tisk ochotně dával možnost publikacím přímých nepřátel marxismu-leninismu. Stačí připomenout, že četné československé noviny a časopisy uveřejňovaly články známého trockisty Isaaka Deutschera a úryvky z jeho knihy.

Ale i na tom se neuspokojily protisocialistické síly v Československu.

Můžeme připomenout tak zvané "Memorandum lidu Českoslovenka", napsané organizačním výborem "Strany československých spravedlivých socialistů", jak si říkali - o kterém se mluvilo 14. června v "Mladé frontě". S otevřenou drzostí autoři tohoto paskvile prohlásili: "Zákon který schválíte, musí zakázat veškerou komunistickou činnost v Československu. Zakážeme činnost KSČ a rozhoníme KSČ". Autoři vyzývali zničit díla klasiků marxismu-leninismu.

Tyto požadavky rádi by podepsali hitlerovci, kteří pálili marxistické knihy na městských náměstích Německa.

Poslanec Turošek v Národním shromáždění s přirozeným znepokojením položil otázku: "Kdy a jakým způsobem začne v naší zemi boj proti těmto jevům, které pomlouvají komunistickou stranu a komunisty".

Útoku na marxismus-leninismus v ČSSR, se zúčastnili někteří funkcionáři Komunistické Strany Československa.

Po celé zemi se široce propagoval revisionistický projev tajemníku ÚV KSČ Č. Císaře na slavnostním shromáždění v Praze, věnováném 150.-mu výročí ze dne narození Karla Marxe. Je jasné, že základem tohoto projevu je zřeknutí se leninismu, odmítání jeho mezinárodního významu, odmítání toho, že leninismus je návodem k číně i za současných

podmínek.

Bohužel, vedení KSČ nemělo odvalu vysoupit s veřejnou kritikou tohoto projevu ve jménu záchrany ideových základů komunistického hnutí v Československu. Naopak, v Československu se rozšířila velká kampaň útoku proti sovětskému tisku, který zvedl hlas protestu proti novým ničitelům marxismu-leninismu.

Mimochodem řečeno, projev Č. Císaře byl zdaleka nejen ojedinělým útokem proti leninismu. Podobná tvrzení možno bylo v poslední době nalézt i v jiných publikacích Československa.

Není divu, protože v Československu byla vytvořena taková atmosféra, ve které útočit proti marxismu-leninismu nebylo jehom modní, nýbrž prospěšné, ale bojovat za principiální základy komunistického učení - nebezpečné.

Jak se to vysvětluje? Záleží to na teoretické lhostejnosti některých představitelů vedení, anebo na schválené podpoře těch, kdo by chtěl straně vzít její teoretické zbrání, kdo by chtěl zničit základy ideového stmelení komunistické strany Československa s jinými oddíly světového komunistického hnutí?

Dobře chápeme jak je nutné neustále rozvíjet teorii marxismu-leninismu, generalisovat a analisovat nové životní procesy a jevy. Marxismus-leninismus by byl mrtvý, kdyby se nerozvíjel v každém historickém období díky kolektivním úsilím jeho teoretiků a stoupenců. Je však úplně jasné, že tyto projevy se směřovaly nikoliv k rozvoji marxismu, ale k jeho revisi a zničení.

Mezi tím vedení KSČ neudělalo nic pro obhajení ideových posic komunistické strany.

Je vidět, že stále se rozšiřující v Československu nekritický, mimotřídný přístup k některým strankám dějin státu, působil zeslabením těchto posic.

Vždyť je to pravda, že v poslední době se obrodil kult Masaryka, jenž byl vždy zakletým nepřítelem komunistického hnutí, jedním z inspirátorů intervence proti Sovětskému Rusku. Je podivuhodné, že právě tehdy, kdy v Československu někteří komunisté chválili buržoasního

činitele, na jehož povel se pronásledovala Komunistická Strana Československa, dávaly se zatýkácí rozkazy na její vedoucí funkcionáře včetně Klementa Gottwalda. Zase se vyzdvihal na štít Beneš, jenž přivedl stát k Mnichovu.

O těchto dějinách, o těchto činitelích musel se pečovat tisk socialistického státu, tisk strany, která má své slavné revoluční dějiny, plné hrdinství, odvahy a srdnatosti, které se projeví v boji za svobodu lidu a nezávislost vlasti? Ztěžka můžeme pochopit, proč se v poslední době československý tisk skoro vůbec ani nezmínil o vynikajících činitelích a organisátorech Komunistické strany, o internacionalistech, hrdinech dělnického a komunistického hnutí, kteří obětovali život v boji proti hitlerovským okupantům, v boji za socialismus, za upevnění přátelství mezi našimi národy.

Místo toho se objevily projevy příšerné svým politickým cinismem, jako na příklad, článek nějakého Mlynárka v "Literárních listech" ze 15. srpna, v kterém autor se pokouší zkreslit celé dějiny KSČ, zvláště po socialistické revoluci v Československu, pomlouvat Klementa Gottwalda a generace odvážných bojovníků Komunistické strany Československa.

A ještě jedno. V poslední době v Československu se velice usilovalo o povzbuzení v lidu nálady, které nemůžeme říkat jinak, než nacionalistická. K tomu směřovala křiklavá propagandická kampaň, umělé zorganizovaná koncem června pro podporu pozic Předsednictva ÚV KSČ před jednáním s Politbyrem ÚV KSSS. Prohlášení k delegaci KSČ před setkáním, které se objevilo při této příležitosti v československém tisku, sloužilo rozpálení právě těchto nízkých nacionalistických vášní.

Někteří vedoucí činitelé ÚV KSČ všemi způsoby popularisovalo tento dokument. Mluvílo se o něm v televizi, jeho autoři byli zvláště vřele přijímáni, funkcionáři demonstrativně se objevovali na ulici, kde byla organizována podpisová akce textu prohlášení. Je snad možné považovat toto za normální metodu příprav k jednáním s přátelskou bratrskou stranou?

Nejvýznamnější je to, že rozpoutaná podobnými metody masová kampaň v Československu byla namířena nikoliv proti třídním nepřátelům pracujícího lidu Československa, nikoliv proti těm, kteří vskutku ohrožují bezpečnost republiky, nikoliv proti imperialistům. Byla namířena, ať se to zdá jakkoliv příšerné, proti nejbližším přátelům socialistického Československa, proti Sovětskému svazu a jiným bratrským socialistickým zemím.

V této souvislosti vzniká otázka: nechtělo-li vedení ČSSR brát na vědomí názory svých přátel, nechtělo-li se počítat s jejich hlasem, nechtělo-li jít společnou s nimi cestou, v takovém případě, na koho se chtělo orientovat, s kým chtělo jít? A kde chtělo hledat záruku bezpečnosti, suverenity československého národa, jeho socialistických výdobyť proti útoku imperialismu?

Mimochodem řečeno, v uvedeném prohlášení, kolem něhož byla rozpoutána hlučná kampaň, upoutává pozornost další skutečnost, mající velký význam. Jde o to, že v prohlášení kde se uvádějí historické etapy rozvoje Československa, uplně se zamlčuje Únor 1948, kdy se uskutečnil přechod Československa na stranu socialismu. Pro ty, kteří aspoň trochu sledují rozvoj událostí v zemi během posledních měsíců, je zcela jasné, že toto vynechání není náhodné, odráží určitou politickou koncepci, Jak je vidět, vedoucí KSČ předpokládali, že vzbuzováním nacionalistických vášní je možné zabezpečit nejširší podporu svých posic ze strany širokých vrstev obyvatelstva včetně pravicových sil, včetně odpůrců socialismu. Ale toto je velmi nebezpečná cesta. Nebezpečná především proto, že přivedla vedoucí činitelé KSČ daleko od těch, kteří jsou opravdovými spojenci a skutečnými přáteli KSČ a československého národa.

x

Nepřátelé sovětsko-československého přátelství rozsáhle využili ve svých rozborech ještě jedno téma, které nelze opomenout. V četných článkách v tisku, ve vystoupeních v rozhlase a v televizi houževnatě prosazovali názory, jakoby všechny "svízele" Československa záležely

od toho, že do posledního okamžiku svého rozvoje se řídilo "sovětským" modelem socialismu", který mu byl někým vnucen.

Není třeba snad objasňovat, že toto tvrzení je absolutní výmysl.

Je dobře známo, že Sovětský svaz a Československo mají různé státní zřízení, že formy řešení národnostní otázky se ve mnohém liší a že nemají stejný systém řízení národního hospodářství. Odlišně se řeší i mnohé jiné otázky politického, ekonomického a kulturního života našich národů. Ani jsme nikdy nepomýšleli na to, abychom Československu nebo ostatním zemím vnucovali naše pořádky. [...]

Na základě principů proletářského internacionalismu socialistické země poprvé v historii uskutečnily přechod k všestranné spolupráci a vzájemné pomoci, účastnice se v tomto procesu jako zcela suverení a rovnoprávné státy. Teď již nikdo a nikdy nemůže navléci chomout imperialistické exploatace. Je to velká vymoženost našeho socialistického spojení a zároveň základ, možný k uskutečnění rychlého rozvoje ekonomiky socialistických států. [...]

Kromě toho v poslední době řada státních činitelů v Československu, počítaje v to náměstka předsedy vlády O. Šika a některé jiné, vystoupili s kritikou rozvoje ekonomiky Československa a jeho spolupráce s ostatními socialistickými zeměmi. Kritika je ovšem věc nezbytná, ale musí odpovídat dvěma kritériím: být vědeckou a obektivní, odpovídat zájmům, pracujících v zájmu socialismu. Ale O. Šik vystoupil s takovou kritikou, ve které je ekonomika Československa ukázána jako zaostalá přezrávající krize. Celá cesta ekonomického rozvoje Československa v době socialismu je přeškrtnuta a zamazána černou barvou.

Současně československý tisk se pokoušel vstřípnit dělnické třídě a celému obyvatelstvu Československa, že nesprávná ekonomická politika, prováděná KSČ, jakoby nedávala možnost pozvedávat životní úroveň národa, že v kapitalistických zemích se žije lépe.

Je však známo, že ve výrobě elektrické energie, oceli, cementu, látek a obuvi, masa a masných výrobků je

Československo před rozvitými kapitalistickými zeměmi Evropy, včetně Anglie, Západního Německa a ostatních. Československo má rozvinuté strojírenství a ve výrobě strojů na jednoho obyvatele zaujímá jedno z vedoucích míst na světě. [...]

Bohužel, diskuse o otázkách ekonomické reformy v Československu probíhala na jiných zásadách. Doprospěch této diskuse byla vyzdvihnuta, z jedné strany paušální kritika cetého předcházejícího rozvoje socialistické ekonomiky a z druhé strany návrhy o záměně plánovitého hospodářství tržním, živelnými vztahy, při poskytnutí širokého prostoru soukromému podnikání. Ekonomické diskuse v ČSSR použily revisionistické a kontrarevoluční elementy se zjevným cílem zvrátit ekonomiku země na kapitalistickou cestu.

x

Vedoucí činitelé ČSSR začali podrobovat přehodnocení řadu důležitých principů v oblasti zahraniční politiky, závazků ČSSR, přijatých ve Varšavské a ve dvoustranné smlouvě se Sovětským svyzem.

Podle sovětsko-československé smlouvy naše země přijaly na sebe závazky spojovat své úsilí a těsně spolupracovat v zabezpečení své bezpečnosti, bezpečnosti jiných států socialistického tábora. Tyto závazky spolu se závazky ostatních socialistických států ve dvoustranných smlouvách a ve Varšavské smlouvě tvoří pevnou základnu spolehlivě zabezpečující bezpečnost každému z jeho účastníků.

Země, které jsou účastníky smlouvy, přijaly slavnostní závazek stát hruď na stráž vymoženosti socialismu, na ochranu jejich hranic a na ochranu míru v Evropě.

Sovětský svaz stál a stojí za tím, aby tyto závazky byly svatě plněny všemi účastníky smluv, jen takovou cestou je možno zaručit bezpečnost každého z nich. Do této doby Sovětský svaz počítal s tím, že stejný přístup ke svým závazkům v existujících smlouvách projevuje i Československo.

Avšak v poslední době se objevily určité tendence v oblasti zahraniční politiky Československa, zvláště v evropských otázkách, které vyvolávají vážné nebezpečí. Tyto tendence se nejen projevují ve vystoupeních československého tisku, v rozhlase i televizi, ale i v projevech některých oficiálních činitelů. Zvláště jasně byly demonstrovány v prohlášeních ministra zahraničních věcí J. Hájka. Jedná se o časté výzvy k přehodnocení československé zahraniční politiky.

Byly určité pokusy vést úder proti Varšavské smlouvě, zviklat tuto smlouvu. Odpovědný představitel ÚV KSČ V. Prchlík udělal v Praze před novináři veřejné prohlášení, ve kterém se obořil na Varšavskou smlouvu a vyjádřil se pro nutnost přehodnocení její struktury. Zašel ještě dále a očernil činnost politického konsultativního výboru států - účastníků Varšavské smlouvy, který, jak známo, pracuje na úrovni vedoucích činitelů stran a vlád. Bylo možno očekávat, že toto chování bude odsouzeno vedením ÚV KSČ, ale to se nestalo.

Toto je naše společná otázka, otázka účastníků organizace Varšavské smlouvy. Není možno připustit, aby v této organizaci byl udělán průlom. Taková linie je v rozporu s životními zájmy všech zemí, které jsou účastníky organizace Varšavské smlouvy včetně v rozporu se zájmy SSSR.

Závazky socialistických států, přijaté ve smlouvách mezi nimi, vyžadují od jejich účastníků zabezpečení aktivity ochrany svých hranic. A jaká je v tomto směru situace s hranicemi Československa na západě? Z této strany jsou československé hranice prakticky otevřeny.

Vytvořila se taková situace, kdy se do Československa ze západních zemí přímo hrnuli diversanti, špioni, posílání imperialistickými rozvědkami. Imperialističtí agenti měli možnost tajně přepravovat na území Československa zbraně.

Vážné znepokojení vyvolaly, během posledních událostí, projevy některých československých činitelů v otázkách, týkajících se Západního Německa.

Československým činitelům bylo známo, že Západní Německo neuznává a nehodlá uznat hranice, stanovené v Evropě, včetně hranic mezi NDR a NSR, že Západní Německo dále žádá uznání práv vystupovat "jménem všech Němců", že jako dříve vyzdvihuje své požadavky na Západní Berlín a pořádá tam různé provokace, že vláda NSR se dosud nezřekla zcela přístupu k jaderným zbraním, nevyjádřila se k tomu, že Mnichovská smlouva je neplatná od samého začátku.

Tím méně se v Československu objevila vystoupení, namířená na sblížení se Západním Německem, na zesílení styků s ním. Věc došla tak daleko, že jménem vlády Československa se oficiálně prohlašovalo, že politika ČSSR v evropských otázkách se musí v mnohém určovat tím faktem, že se Československo nachází mezi Sovětským svazem a Západním Německem.

Ale takový přístup je zcela zbaven třídního obsahu. Je v rozporu se všemi historickými zkušenostmi a neodpovídá zájmům bezpečnosti socialistických zemí a samotného Československa.

Někteří činitelé v Československu vyzývali k tomu, aby se zahraniční politika obrátila na stranu západu a byla "méně závislá" na politice Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí. Není těžké zjistit, že za slovem "nezávislost" chtěli schovat snahu odtrhnout zahraniční politiku Československa od politiky zemí socialistického tábora.

Bohužel, podobným vyjádřením v ČSSR se nedostalo náležitého odporu.

Naším společným zájmům včetně zájmům bratrského Československa neodpovídá oslabení, ale zesílení spolupráce účastníků Varšavské smlouvy v otázkách evropské bezpečnosti a mezinárodní politiky vůbec. To to zavazuje účastníky smlouvy rozhodně odporovat jakémukoliv druhu provokačních pokusů, které vystupují s požadavkem zrušení Varšavské smlouvy.

Upozorní na sebe tak fakta nepřijatelného vztahu k závazkům Československa, vycházejících z Varšavské smlouvy, u příležitosti nedávno provedených vojensko-štabních cvičení zemí Varšavské smlouvy na československém území.

Proti pobytu vojenských jednotek socialistických zemí, přivedených na území Československa na dobu vojensko-štábních civičení, byla rozpoutána nesoudružská kampaň. Pobyt sovětských vojenských jednotek byl antisocialistickými a pravicovými silami vykládán jako okupace československého území. Podobá se toto dodržování spojeneckých závazků Varšavské smlouvy? Ne. Spíše se to podobá snahám ztížit prakticky činnost vojenského mechanismu organizace Varšavské smlouvy. Tak nemůže postupovat strana, která se ztotožňuje s přijatými spojeneckými závazky. Tak může postupovat země, která opovrhne těmito závazky. Účastníci Varšavské smlouvy nemohli z toho neudělat příslušné závěry.

Fakta poslední doby ukazují, že v Československu měl místo zjevný růst antisovětské propagandy, antisovětských vystoupení. Je možno připomenout provokační sraz 2. května na Staroměstském náměstí, kde někteří řečníci vystupovali s antisovětskými prohlášeními. Je možno připomenout urážející vystoupení Procházky, Hanzelky a řady dalších činitelů toho samého druhu. Dále vzpomeňme na četná vystoupení v tisku, rozhlase, televizi, jejichž autoři dělali všechno možné, aby očernili přátelské sovětsko-československé vztahy. Během posledních let, dokonce ze strany kapitalistických států, zřídka se vyskytovaly takové urážky, které přicházely z Československa. Nepřátelé užívali jakýchkoliv záminek, buď případu Šejna, nebo spekulace okolo smrti Jana Masaryka, nebo manévru armád Varšavské smlouvy aby přilili olej do ohně protisovětských nálad. Objevily se případy rozšiřování antisovětských letáků ve městech, případy urážek sovětské státní vlajky. Podobné činy, rozumí se, nemohly přispívat k zlepšení našich vztahů.

V čích zájmech bylo zasévat nepřátelství vůči Sovětskému svazu? Jedině to bylo v zájmu těch, kteří chtějí vykořenit z paměti československého národa náš společný boj proti hitlerismu v zájmu těch, kterým nejsou drahé socialistické vymoženosti českého a slovenského národa, v zájmu těch, kteří by chtěli likvidovat vymoženosti světového socialismu. Antisovětiismus a antikomunismus, jak to vždy bylo, se spojují a doplňují.

Vedoucí činitelé ČSSR ne jednou prohlašovali, že československo-sovětské přátelství neochvějné. Na květnovém plénu ÚV KSČ se ozývaly upřimné hlasy znepokojení stavem našich vztahů. Ale účelné kroky v boji s buržoazní nacionalistickou vlnou s protisovětskými vystoupeními v Československu, se nepodnikaly. Ovšem je možné mluvit krásná slova o spolupráci a solidaritě, o věrnosti spojeneckému závazku, ale nejsou důležitá slova, ale to, co stojí za nimi. Je důležité to, jaké konkrétní činy jdou za deklaracemi.

Není pochybností o tom, že inspirátorům nepřátelské protisovětské kampaně se nepodaří přinutit zapomenout na tu skutečnost, že Československo může zabezpečit svou nezávislost a suverenitu jenom jako socialistická země, jako člen socialistického tábora.

Reakční síly, snažící se podrýt vztahy ČSSR a SSSR a s ostatními socialistickými zeměmi, tímto způsobem připravovaly československému národu úděl otroctví v jařmu imperialismu.

x

V poslední době v Československu vznikly a začaly aktivně pracovat kontrarevoluční a antisocialistické organizace, které měly udělitou sociální základnu, opírající se o podporu ze zahraničí a čím dál více se snažily uchopit moc. Ve skutečnosti v zemi se zrodila politická oposice, která byla pozvána provést v Československu restauraci kapitalistických pořádků.

Během dvaceti let v ČSSR existovaly nekomunistické strany, které byly členy Národní fronty. Vedení těchto stran provádělo linii na výstavbu socialismu, svojí činností přispívaly k tvůrčí práci určitých nekomunistických sil v zemi. Avšak za posledních 7 měsíců došlo v linii těchto stran k základním změnám. Vedení lidové a socialistické strany ostře změnilo kurs a fakticky se sice ještě ukrývá za hesla spolupráce s KSČ v rámci Národní fronty věci vedly k vytvoření legální oposice. Ve svých dočasných programech vedení obou nekomunistických stran žádalo stejná práva na moc jako komunistická strana. To bylo na jaře

ale v červnu už nikdo neskýval, že jde o něco jiného, o odstranění komunistické strany od moci a vytvoření nového nekomunistického vedení v zemi.

Role československé sociálně demokratické strany v minulosti je dostatečně dobře známa. Rozbíjející řady dělnické třídy, pravicové vedení ČSDS poskytovalo nejaktivnější podporu reakci v jejím boji proti komunistům a bylo nadějnou oporou buržoasního zřízení.

V roce 1948, kdy čestné revoluční elementy sociálně demokratické strany se spojily s komunisty, ČSDS přestala existovat. Avšak během tohoto roku nehledě na to, že bylo přijato usnesení Národní fronty a ÚV KSČ, zakazující ustanovení sociálně demokratické strany, prakticky se začala obnovovat.

12. června v Praze byl velmi rozšířen dokument s názvem "Posice městského přípravného výboru Československé sociálně demokratické strany ohledně současné politické situace". V dokumentě se konstatovalo, že po dvacetileté přestávce sociálně demokratická strana se vrací k politickému životu, že jakoby nepřestala existovat jak z právního hlediska, tak "vyjádření určité konkrétní politické koncepce". Spojení s KSČ v červnu 1948 se prohlašovalo "neplatným".

21. června t.r. se v Praze konalo zasedání přípravného výboru československé sociálně demokratické strany a na tomto zasedání se účastnili zástupci sociálních demokratů z různých oblastí Čech a Moravy. Později vznikly okresní a krajské výbory a stovky základních organizací sociálně demokratické strany. Strana začala působit, a to proti KSČ.

V Československu vznikla v posledních sedmi měsících celá řada protisocialistických skupin a organizací. Tyto organizace si dělaly nárok na to, aby sehrály úlohu centra opozice, a čím dále méně skrývaly, že je jejich cílem zlikvidovat socialistické zřízení.

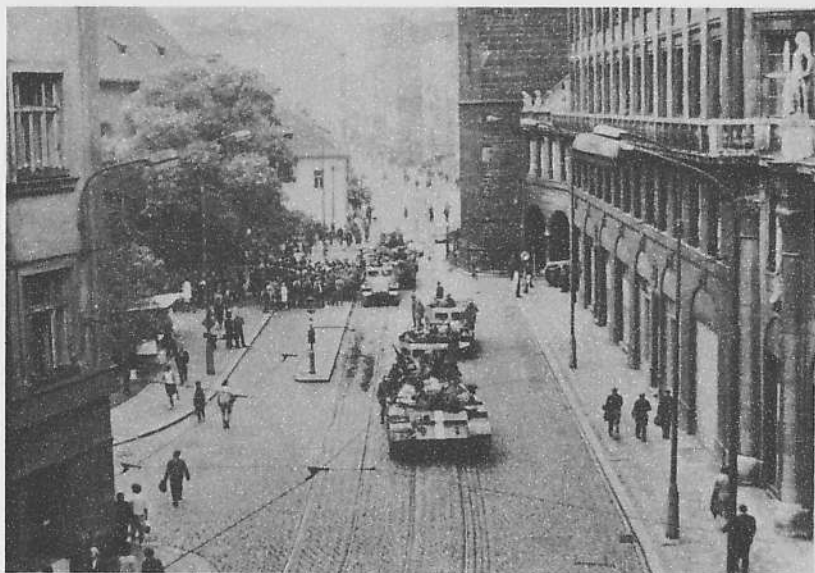
Otevřeně kontrarevoluční organizací byl "Klub 231"; v jeho čele stáli takoví lidé jako starý fašista Brodský, bývalý buržoasní generál Paleček, pro špionáž odsouzení agenti imperialistické rozvědky Rambousek, Čech aj. Všichni jsou zkušenými a zlostnými nepřáteli socialismu.

Vojška v blízkosti čs. centrálních armádních úřadů

Vojška v blízkosti čs. armádních úřadů

Nástup tanků k parlamentu

Tanky před parlamentem

Obsazená budova čs. televize v Jindřišské ulici

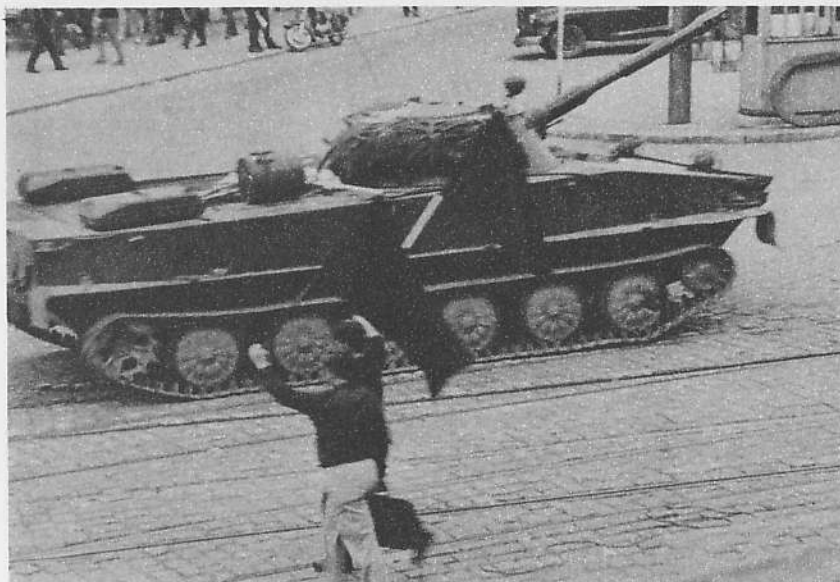
Fronty na potraviny - Smíchov

Fronty na potraviny - Žižkov

Mládež 21. 8. 1968 - Průvod k budově ÚV KSČ

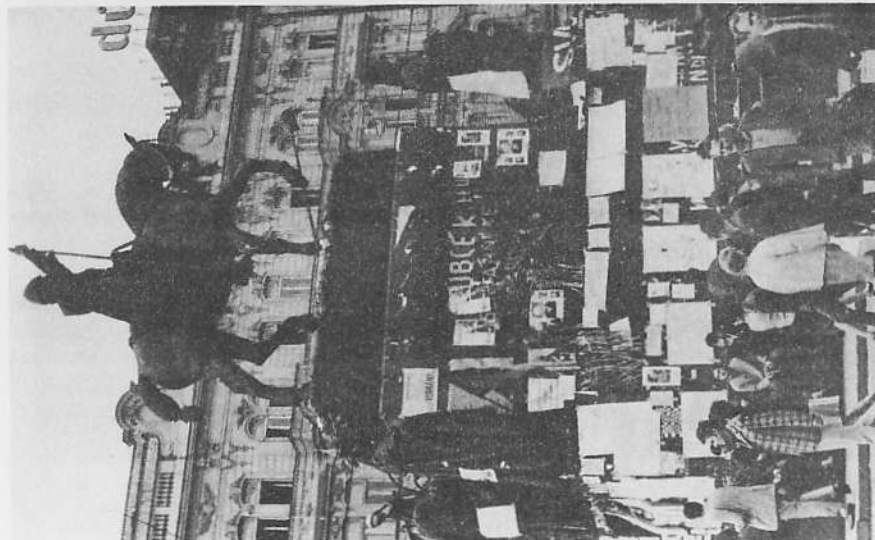
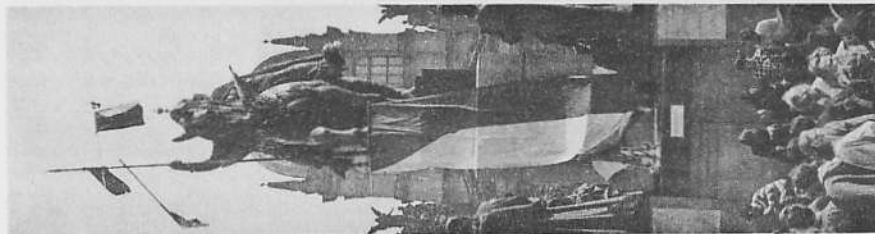
Mládež 21. 8. 1968 - Smuteční vlajky před museem

Auta jedoucí
k rozhlasu

Václavské náměstí

"Klub angažovaných nestraníků" byl další skutečně protisocialistickou organizací, jež působila velmi aktivně a snažila se do svých řad zapojit inteligenci, dělníky, i příslušníky armády. Ideovým vůdcem tohoto klubu se stal Ivan Sviták svého času vyloučený z řad KSČ. On vypracoval strategii a taktiku této organizace. V rozsáhlém prohlášení zveřejněném v časopise "Reportér", nastínil Sviták obraz postupného odstranění komunistů a uchopení moci protikomunistickými živly prostřednictvím mimořádných parlamentních voleb.

"Klub 231" a "KAN" zdaleka nejsou jedinými organizacemi protisocialistického zaměření, jež aktivně působily.

Protisocialistické organizace v ČSSR udržovaly rozsáhlé styky se zahraničními emigrantskými kontrarevolučními centry a se zahraničními buržoasnými stranami a kruhy.

Vedoucí činitelé ČSSR tvrdili, že proti opozičním organizacím zákonně zakročí. Neudělali však nic.

O vážnosti situace v zemi a o nutnosti neodkladně zarazit nepřátelské síly jasně svědčí zveřejnění a široká propagace kontrarevoluční platformy obsažené ve výzvě "2 000 slov". Tento dokument zřetelně zaměřený proti KSČ obsahuje otevřenou výzvu k boji proti ústavní moci. Dokument byl široce využit ke sjednocení těch, kdož nejsou spokojeni se socialistickým zřízením, a posloužil jim jako akční program. Není možné si nepovšimnout toho, že autoři této nepřátelské platformy vyhrožovali, že budou obhajovat svou pozici i za cenu použití zbraní. Otevřené vystoupení těchto sil - výzva "2000 slov" - vedlo k rozhodným činům proti nim, podporovaným silami strany a dělnické třídy. Zatím však nenásledovalo nic, co by se dalo považovat za rozhodný odpor kontrarevolučním silám.

To otevřelo cestu dalším projevům podobným, jež na sebe nenechaly dlouho čekat. Skutečnosti dokazují, že v posledních dnech a týdnech, reakce a protisocialistické organizace zesílily svou podvratnou činnost proti komunistické straně a lidové moci. Štvanice na poctivé a socialismu oddané komunisty nabyla ještě otevřenějšího a zvrhlejšího rázu.

Pod heslem "odstranit konservativce z orgánů státní moci" se stále častěji objevovaly požadavky na vypsaní voleb do Národního shromáždění před termínem. Záměrem představitelů pravicových organizací bylo dosáhnout ve volbách porážky KSČ. Šlo totiž o zjevný pokus o kontrarevoluční převrat.

Snahou kontrarevoluce bylo uchopit moc potichu, bez ozbrojeného konfliktu, počítala však i s jinými možnostmi. Znamé odhalení ukrytých zbraní svědčí o tom, že reakce nevyklučovala ani možnost ozbrojeného střetnutí s obhájci socialismu. Vytvořil se svaz důstojníků bývalé benešovské armády "Svaz zahraničních vojáků". Za hranicemi, v bezprostřední blízkosti Československa se soustřeďovaly početné skupiny kontrarevolucionářů, z nichž někteří do ČSSR pronikali se zbraněmi. Sviták na schůzi konané na Karlově universitě otevřeně prohlásil, že v zájmu prosazení zásad demokratizace a k dosažení absolutní svobody nevyklučuje ani občanskou válku.

Následkem činnosti pravicových, protisocialistických a kontrarevolučních sil vzniklo v Československu reálné nebezpečí kontrarevolučního převratu a zničení socialistických vymožeností. A zejména tato skutečnost se stala hlavní příčinou obav Komunistické strany Sovětského svazu a ostatních bratrských stran o politický vývoj v Československu a jeho zaměření.

Ústřední výbory Bulharské komunistické strany, Maďarské socialistické dělnické strany, Jednotné socialistické strany Německa, Polské sjednocené dělnické strany a Komunistické strany Sovětského svazu udělaly všechno, aby přátelsky pomohly KSČ i lidu Československa překonat nebezpečnou krizi a politickými prostředky zvítězit nad rostoucími silami kontrarevoluce.

Po květnových rozhovorech zástupců Komunistické strany Sovětského svazu a Komunistické strany Československa v Moskvě ústřední výbor KSSS několikrát navrhoval nové bilaterální jednání s vedením KSČ za účelem posouzení vzniklé situace. Vedoucí představitelé KSČ se však tomu vždy vyhýbali pod různými záminkami.

Vedoucí představitelé řady bratrských zemí - členů Varšavské smlouvy - věrní zásadám internacionalismu a vycházejíce z pocitu solidarity s bratrským Československem a z odpovědnosti za osudy socialismu v Evropě se rozhodli svolat společnou schůzku s vedoucími činiteli ČSSR a v soudružském duchu projednat situaci, jež se vytvořila, najít její řešení a nabídnout jim pomoc. Bohužel vedoucí činitelé KSČ tento návrh nepřijali a do Varšavy nepřijeli. Situace však byla taková, že u bratrských stran byly ke svolání takové schůzky všechny politické a morální důvody.

Varšavská schůzka znovu potvrdila plnou jednotu pěti komunistických a dělnických stran, jejich neochvějnou semknutost, a rozhodnost postavit se proti pokusům kontrarevolučních sil.

Rozbor kontrarevolučních a protisocialistických projevů v Československu přesvědčivě dokazuje, že nebyly náhodné nýbrž organizované. Projevy nesly zřetelné známky zaměření a účelů protisocialistických sil, důslednost a koordinace všech pravičáckých revizionistických sil uvnitř KSČ, které se otevřeně snažily kontrarevolučně působit uvnitř země za podpory z vnějšku.

Všechno svědčí o tom, že události byly řízeny organizovanými kontrarevolučními silami, jež měly rozsáhlé spojení uvnitř země, v souladu s činností protisocialistických sil v prostředcích masového adělení a ve spolupráci s nejrůznějšími kluby a druhými politickými stranami. Kontrarevoluční síly rozrušily i nejdůležitější orgány ochrany státu. Lidé, kteří prosazovali kontrarevoluční cíle, byli ve spojení se zahraničními rozvědkami, a s cizími imperialistickými kruhy. Až donedávna někteří z organizátorů kontrarevolučních sil se snažili zůstat v pozadí. Pravicové elementy měly své lidi v řídicích orgánech KSČ a byly přesně informovány o všech událostech. To ještě dále zvyšovalo nebezpečí probíhajících událostí a vyžadovalo zásadního postupu předsednictva ÚV KSČ, jeho všech členů i členů vlády ČSSR. Přitom však někteří členové předsednictva ÚV KSČ a vedoucí představitelé vlády jednali v rozporu s usneseními předsednictva ÚV KSČ i v zásadních otázkách. Tak například člen předsednictva ÚV KSČ F. Kriegel nejenže neodporoval protisocialistickým žívlům, ale v podstatě se solidarisoval s autory

kontrarevolučního jednání, jako v případě svého televizního interview s autory "2000 slov".

KSSS a druhé bratrské strany socialistických zemí na tuto skutečnost několikrát upozorňovaly vedení KSČ. Naše zkušenost z politického boje shodně se zkušeností ostatních bratrských stran nás učí, že nad nebezpečím kontrarevoluce není možné zavírat oči anebo se od něho prostě odvrátit. Kompromisní přístup, úmyslné podceňování nebezpečí a navíc pohrávání si s kontrarevolučními silami vytvářejí reakci prostor zaměřit se na zničení socialismu. Vycházejíce z rozboru skutečností a jevů, jež probíhaly v ČSSR, bratrské strany zdůrazňovaly, že v Československu dochází k masovému útoku na socialismus a že při tomto útoku hrají aktivní úlohu kontrarevoluční síly. Při uskutečňování tohoto protisocialistického útoku se objektivně spojily vnější imperialistické síly, síly kontrarevoluce a pravicové revizionistické živly uvnitř Komunistické strany Československa.

Komunistické a dělnické strany socialistických zemí ve snaze pomoci bratrům-komunistům a všem pracujícím ČSSR, zabránit nebezpečnému obratu událostí v Československu podnikaly k tomu všechno, co bylo v jejich silách. Tomuto účelu sloužily schůze Politbyra ÚV KSSS a Předsednictva ÚV KSČ v Čierné nad Tisou a poté porada zástupců šesti komunistických stran socialistických zemí v Bratislavě. Na těchto schůzích ujišťovali zástupci ÚV KSČ, že podniknou nezbytná konkrétní opatření ke stabilizaci situace v zemi, upevnění a obraně socialistických vymožeností. Avšak po schůzi v Čierné a poradě v Bratislavě neudělaly vedoucí orgány ČSSR nic k tomu, aby se postavily na odpor kontrarevoluci. Naopak pravicové protisocialistické síly aktivizovaly svou činnost. Tyto síly si vytyčily zcela určité cíle: zbavit KSČ její vedoucí úlohy v rozvoji socialistické společnosti - k tomu zahájily široký útok proti autoritě strany, organizovaly kampaň osočování a pomluv. Tyto síly snažily se rozvrátit a svést komunistickou stranu a socialistickou společnost v Československu s ideové platformy vědeckého komunismu na cestu reformismu a sociální demokracie - proto aktivizovaly útoky proti marxismu-leninismu,

mu, jako celistvému, tvořivému učení, proti leninismu. Vytyčily si cíl změnit politickou podstatu Československé socialistické republiky - převést ji ze socialistické platformy po kolejších sociální demokracie k buržoásní republice.

Uskutečnění těchto cílů by plně odpovídalo zájmům imperialistů. Právě proto, nikoliv z jiných důvodů, nikoliv z náhodné lásky k socialismu a demokracii, k pracujícím Československa podporovaly tak aktivním způsobem imperialisté a jejich propaganda znepokojující vývoj událostí v Československu.

Po schůzi v Čierné a poradě v Bratislavě rozvinuly pravicové kontrarevoluční síly svoji aktivitu. Protisocialistické živly organizovaly podpisové akce pro zrušení Lidových milicí. Tyto akce byly doprovázeny mítinky a demonstracemi protisocialistického charakteru.

Docházelo k hrubému umlčování komunistů, kteří vystupovali na těchto shromážděních, bylo použito proti nim násilí. V tisku znovu byla zahájena zběsilá protisocialistická hysterie. Je známo, jakým pronásledováním reakce byli vystaveni 99 zaměstnanců závodu Auto-Praga, a to jen proto, že se odvážně postavili na obranu socialistických vymožeností dělnické třídy a přátelství národů Československa a Sovětského svazu. Organizovaná podvrtná činnost dosáhla v posledních dnech svého vrcholu - byl podniknut otevřený útok na budovu sekretariátu ÚV KSČ v Praze.

V průběhu jednání v Čierné nad Tisou se projevilo rozdělení sil v Předsednictvu ÚV KSČ. Zatímco menšina členů Předsednictva v čele s A. Dubčekem vystupovala s otevřeně pravicových, oportunistických pozic, zaujala většina členů Předsednictva principiální linii a potvrdila nutnost rozhodného boje proti reakčním antisocialistickým silám, proti shovívavosti vůči reakci.

Avšak pravicové revizionistické živly ve vedení komunistické strany a vlády Československa zmařily plnění dosažené v Čierné nad Tisou a Bratislavě dohody o obraně pozic socialismu v Československu, o boji proti antisocialistickým silám, o odporu úkladům imperialismu. Ve snaze skrýt své pravé záměry frázemi o obraně socialismu tito

lidé ve skutečnosti chtěli jen získat čas a tím napomáhali kontrarevoluci. V důsledku jejich zákeřných, zrádných akcí vzniklo reálné nebezpečí pro socialistické výmoženosti v Československu. Na arénu politického života v Československu vystoupila skalní reakce.

V prohlášení skupiny členů ÚV KSČ, vlády a Národního shromáždění se zdůrazňuje, že extremistické síly neuposlechly výzvam strany a aktivizují svou podvratnou činnost, aby za každou cenu vyvolaly v zemi konflikt stůj co stůj. Šlo o všechno, co vytvořili pracující ČSSR v posledních dvaceti letech, o všechny výmoženosti socialismu. Byla ohrožena nejenom cesta socialistické demokracie, kterou nastoupil lid ČSSR v lednu, nýbrž samotné základy socialismu, samotná republika.

Vytvořilo se ovzduší naprosto nepřijatelné pro socialistické země. Za takové situace bylo nutné jednat, a to jednat cílevědomě a rozhodně, neztrácejíce čas. Právě proto rozhodl Sovětský svaz a další socialistické státy uspokojit žádost stranických a státních činitelů ČSSR o poskytnutí bratrskému lidu neodkladné pomoci, včetně pomoci ozbrojenými silami.

Osudy socialistického Československa jsou drahé a blízké národům všech socialistických zemí, které nemohou souhlasit s tím, aby naši společní nepřátelé svedli Československo s cesty socialismu a vytvořili nebezpečí jeho odtržení od socialistického společenství. Příliš těžké oběti přinesly naše národy, příliš mnoho krve prolily v úkrutných bojích minulé války, v boji za sociální a národní osvobození, aby umožnili kontrarevoluci odtrhnout Československo od rodiny socialistických států.

Obrana socialismu v Československu není vnitřní záležitostí lidu této země, nýbrž je i problémem obrany pozic světového socialismu. Právě proto poskytujeme podporu národům Československa v obhájení vydobytí socialismu. Když poskytujeme bratrskou internacionální podporu našim československým soudruhům-komunistům, všemu československému lidu, plníme svoji internacionální povinnost vůči nám, vůči mezinárodním komunistickým, dělnickým a národněosvobozeneckým hnutím. A tato povinnost je pro nás nade všechno.

(Obrana socialismu nejvyšší internacionální povinností, Článek z novin "Pravda" 22. srpna 1968. Nakladatelství tiskové agentury "Novosti", Moskva)

Zpráva TASSU o situaci v Československu 22.8.1968

(rozšiřováno okupačními vojsky v překladu jako leták)

Podle zpráv, které docházejí z Československa, zůstává situace v zemi vcelku normální. Průmyslové a zemědělské podniky, státní úřady pracují jako obvykle. Československé obyvatelstvo uposlechlo výzvy presidenta ČSSR L. Svobody a zachovává klid, vědomo si své občanské odpovědnosti. Velitelství spojeneckých vojsk, které je v kontaktu s velením Československé lidové armády pomáhá zajišťovat vnitřní i vnější bezpečnost československého socialistického státu.

Jak již bylo sděleno, protisocialistické síly se pokoušejí narušit normální život v zemi, způsobit komplikace rozněcováním nacionalistických vášní a nepřátelství k zdravým vlasteneckým silám Československa, oddaným věci socialismu, a k bratrským zemím, které přišly československému lidu na pomoc.

Nepřátelské živly se snaží stůj co stůj zostřít situaci a dopouštějí se přitom těžkých zločinů. Tak například zatkly člena předsednictva ÚV KSČ, hlavního redaktora listu Rudé právo, soudruha Švestku, a vydaly zvláštní číslo těchto novin - orgánu ÚV KSČ - s útoky na SSSR a ostatní socialistické země. S. Švestka byl vysvobozen ze zajetí sovětskými vojsky.

Kontrarevoluční síly, zejména v Praze, se uchylují k nebezpečným akcím. V centru Prahy zorganizovali diverzi - zapálili čtyři sovětské obrněné transportéry a způsobili požár v sousedních budovách. Tito diverzanti se snaží také vyřadit z provozu spojovací a dopravní prostředky, narušit zásobování obyvatelstva potravinami.

Kontrarevolucionáři uvedli do chodu předem připravené ilegální vysílačky a tiskárny. Pomlouvačné výmysly a falsifikáty, vyráběné kontrarevolucionáři a šířené touto cestou, přebírá imperialistická propaganda, která se snaží je vy-

dávat za výraz oficiálního stanoviska ČSSR a jeho veřejného mínění.

Tytéž souvislosti má i neodůvodněný pokus některých západních velmocí zavléci na jednání Rady bezpečnosti OSN tzv. "otázku Československa". Na neodůvodněnost tohoto pokusu poukázal dne 21. srpna večer ministr zahraničních věcí ČSSR, který zdůraznil, že Československo nepřistoupí na jeho projednávání v OSN, protože otázky vzájemných vztahů Československa a ostatních socialistických zemí si řeší tyto země samy, v rámci socialistického společenství.

Večer dne 21. srpna v československém rádiu znovu vystoupil prezident ČSSR L. Svoboda s projevem, ve kterém se obrátil k obyvatelstvu země s výzvou, aby zachovalo klid a chránilo základní pilíře socialismu, svobody a demokracie.

x x x

Četná veřejná shromáždění, vystoupení, rezoluce a dopisy pracujících SSSR i ostatních socialistických zemí svědčí o naprostém a všeobecném souhlasu a podpoře opatření podniknutých na obranu socialistických vymožeností v Československu. Tato opatření nacházejí solidární podporu také u mnoha komunistických a dělnických stran, mezi pracujícími a představiteli pokrokových sil.

Realistický postoj začínají zaujímat i někteří státníci řady buržoazních zemí. Je samozřejmé, že imperialistické kruhy, které sázely na odtržení Československa od společenství socialistických států, se nemohou smířit se zmařením svých nadějí. Pokračují i nadále v tom, že kolem československých událostí vytvářejí atmosféru napětí a politické hysterie. V tomto směru obzvlášť vynikají vládnoucí kruhy v Bonnu. Ty doslova běsní a tak mimoděk odhalují své počty, které spojovaly s činností kontrarevolučních sil v Československu.

Situace byla 22. srpna vcelku klidná. Přesto však protisocialistické síly v Praze pokračovaly ve své podvratné činnosti a snažily se zasévat mezi obyvatelstvo nervozitu a nejistotu. Tomuto účelu jako dosud slouží relace ilegál-

ních vysílaček a vydávání kontrarevolučních letáků. V jednotlivých obvodech Prahy jsou vylepovány štváčské plakáty s pomlouvačnými výpady proti významným československým stranickým a státním činitelům, ale také proti spojeneckým vojskům. Na ulicích se objevily automobily s tlampači, které přenášejí relace ilegálních vysílaček.

Ilegální vysílačky a ilegální publikace, rozšiřují různé falsifikace nejhoršího druhu. Přímé služby jim v tom poskytují některé oficiální osobnosti. Tak např. O. Šik, J. Hájek, F. Vlasák a Š. Gašparík prohlásili, že budou plnit "za hranicemi československého území" vládní funkce, k nimž je mimochodem nikdo nezplnomocnil.

Všichni, komu je drahá věc socialismu v Československu, rázně odmítnou pretence zbankrotovaných politiků i těch, kdo stojí za jejich zády, vystupovat jménem ČSSR.

Podle zpráv, které docházejí z Československa vojáci spojeneckých armád se ctí a důstojností, sebekázní a pochopením svých povinností pomáhají svým třídním bratrům - pracujícím Československa, uhájit věc socialismu, odstranit nebezpečí hrozící bezpečnosti a suverenitě ČSSR.

Na ulicích a náměstích měst a vesnic je často možno vidět, jak vojáci a důstojníci spojeneckých vojsk přátelsky besedují s obyvatelstvem, odpovídají na nesčetné otázky, pomáhají správně hodnotit politickou situaci a objasnit ušlechtilé cíle, které plní jejich vojska.

22. srpna 1968

(Překlad z moskevské "Pravdy", 23.8.1968.)